

Maturitná skúška 2016

**Správa
o výsledkoch externej časti
a písomnej formy internej časti
maturitnej skúšky**

zo slovenského jazyka a slovenskej literatúry

Mgr. Eva Péteryová
Mgr. Tomáš Ficek

Bratislava 2016

OBSAH

Vysvetlivky	3
Úvod	4
1 Charakteristika testu EČ MS zo slovenského jazyka a slovenskej literatúry	5
2 Výsledky testu EČ MS zo slovenského jazyka a slovenskej literatúry	7
2.1 Úspešnosť testu EČ MS zo slovenského jazyka a slovenskej literatúry	7
3 Interpretácia výsledkov testu EČ MS zo slovenského jazyka a slovenskej literatúry	14
3.1 Súhrnné charakteristiky položiek – variant 8232	14
3.2 Oblasti testu	17
3.2.1 Čítanie s porozumením	17
3.2.2 Jazyk	22
3.2.3 Literatúra	33
4 Vyhodnotenie PFIČ MS zo slovenského jazyka a slovenskej literatúry	38
4.1 Výber tém	38
4.2 Úspešnosť PFIČ	39
Záver	45
Použitá literatúra	47

Vysvetlivky

MS	– maturitná skúška
EČ	– externá časť (maturitnej skúšky)
PFIČ	– písomná forma internej časti (maturitnej skúšky)
ÚFIČ	– ústna forma internej časti (maturitnej skúšky)
SJSL	– slovenský jazyk a slovenská literatúra
GYM	– gymnáziá
SOŠ	– stredné odborné školy
SŠ	– stredné školy
N	– veľkosť štatistického súboru, počet žiakov
BA	– Bratislavský kraj
TT	– Trnavský kraj
TN	– Trenčiansky kraj
NR	– Nitriansky kraj
ZA	– Žilinský kraj
BB	– Banskobystrický kraj
PO	– Prešovský kraj
KE	– Košický kraj
Sig.	– obojstranná signifikancia, štatistická významnosť
SJM16	– označenie testu zo slovenského jazyka a slovenskej literatúry
<i>P.Bis.</i>	– Point Biserial, parameter medzipoložkovej korelácie
<i>r</i>	– korelačný koeficient, koeficient vecnej signifikancie
položka (testová)	– príklad, úloha, otázka v teste určená na riešenie a hodnotená (0, 1) v hrubom skóre
<i>np</i>	– národný priemer
obťažnosť	– označuje obťažnosť testových položiek v zástupnom variante 8232
ÚVO	– úloha s výberom odpovede
ÚKO	– úloha s krátkou odpoveďou
<i>w</i>	– náročnosť úlohy

Úvod

Dňa 15. marca 2016 sa na stredných školách s vyučovacím jazykom maďarským uskutočnila externá časť maturitnej skúšky a písomná forma internej časti maturitnej skúšky zo slovenského jazyka a slovenskej literatúry (SJSL) v dvoch formách – papierovej a elektronickej.

Cieľom externej časti (EČ) a písomnej formy internej časti (PFIČ) maturitnej skúšky (MS) je overiť a zhodnotiť tie vedomosti a zručnosti maturantov, ktoré nie je možné overiť v dostatočnej miere v ústnej forme internej časti (ÚFIČ) maturitnej skúšky. Vysoká objektivita a validita skúšky zaručuje porovnateľné výsledky pre žiakov z celého Slovenska.

Správa dokladuje korektnosť a exaktnosť maturitnej skúšky a spracovania jej výsledkov. Prvá kapitola správy prináša charakteristiku testu, jeho štruktúru.

V kapitole *Výsledky* predkladáme informácie o psychometrických charakteristikách testu, kvantifikujeme štatistický súbor a prezentujeme možné faktory rozdielnosti výkonov v EČ MS prostredníctvom základných štatistických charakteristík testu, distribúcie úspešnosti žiakov a výsledky spracované podľa vybraných triediacich znakov. Údaje o počtoch žiakov sú členené z hľadiska územného, zriaďovateľa školy, druhu školy a pohlavia.

Kapitola *Interpretácia výsledkov* prináša položkovú analýzu, oboznamuje s celkovou úspešnosťou testu a žiakov v čítaní s porozumením a v jednotlivých oblastiach jazyka a literatúry. Pri interpretácii a hodnotení výsledkov sme vychádzali zo Záverečnej správy zo štatistického spracovania testu EČ MS zo slovenského jazyka a slovenskej literatúry (Ficek, T., 2016). V správe pracujeme a odvolávame sa na variant testu 8232 a Kľúč správnych odpovedí prislúchajúci k tomuto variantu. Oba dokumenty sú zverejnené na internetovej stránke www.nucem.sk.

Výsledky PFIČ interpretujeme v poslednej kapitole, kde hodnotíme výber tém, resp. žánrov a úspešnosť. Vychádzali sme zo Záverečnej správy zo štatistického spracovania PFIČ z vyučovacích jazykov (Kostolanská, J., Ringlerová, V., Ficek, T., Juščáková, Z., 2016).

V *Závere* sumarizujeme štatistické zistenia, hodnotenie výkonov populačného ročníka a meracieho nástroja, rovnako na základe analýzy a porovnania výsledkov testov EČ MS prinášame stručný prehľad problematických oblastí či javov v rámci učiva zo SJSL.

1 Charakteristika testu EČ MS zo slovenského jazyka a slovenskej literatúry

Cieľom testu bolo preveriť pomocou produktívnych kontextualizovaných úloh, ako žiak zvládol rozsah učiva predpísaný cieľovými požiadavkami na vedomosti a zručnosti absolventa strednej školy, preveriť schopnosť žiaka čítať rôzne typy textov s porozumením a pracovať s textom.

Test bol určený žiakom všetkých druhov stredných škôl, ktorí sa pripravovali na maturitnú skúšku zo SJS. Rešpektoval vyhlášku o ukončovaní štúdia na stredných školách v znení neskorších predpisov a obsahom a úrovňou náročnosti zodpovedal Cieľovým požiadavkám na vedomosti a zručnosti maturantov zo slovenského jazyka a slovenskej literatúry. Zohľadňoval predpísaný čas 100 minút, určený na trvanie testovania a predpísané bodové hodnotenie úloh, kde každá úloha mala váhu 1 bodu, spolu 64 bodov.

Test obsahoval 8 východiskových textov rôznej dĺžky a 64 testových úloh. Ku každému autentickému, prípadne z didaktických dôvodov upravenému textu sa viazal súbor ôsmich otázok, z ktorých päť bolo uzavretých (ÚVO) s alternatívnou možnosťou odpovede (výber odpovede zo štyroch možností, z ktorých len jedna bola správna) a tri otvorené (ÚKO), doplňovacie, ktoré vyžadovali krátku odpoveď.

Texty boli obsahovo zamerané na témy vymedzené cieľovými požiadavkami, písané pre širokú verejnosť, ktoré spadajú do rámca žiakových skúseností. Obsahovali literárne ukážky, citácie, všeobecné témy, s ktorými sa žiaci stretávajú v každodennom živote, vyhovovali rozsahu vedomostí a skúseností žiakov.

V teste sa overovali vedomosti a zručnosti zamerané na celkové porozumenie textu, poznanie umeleckej literatúry z vlastného čítania, teórie literatúry, literárnej histórie, fonetiky, ortografie, morfológie, lexikológie, syntaxe, štylistiky a dejín slovenského jazyka v rozsahu Cieľových požiadaviek na vedomosti a zručnosti maturantov zo slovenského jazyka a slovenskej literatúry. Testové úlohy boli viazané na kontext, vychádzali z dvoch publicistických, dvoch textov náučného štýlu, jeden z nich dol nesúvislý text a zo štyroch textov zo slovenskej literatúry. Zastúpené boli texty lyrické, epické aj dramatické. Úlohy k jednotlivým textom v teste boli zoradené podľa náročnosti od najľahších po najťažšie, a to:

- úlohy na reprodukciu a jednoduché myšlienkové operácie (porozumenie, priradovanie, zoraďovanie, triedenie, porovnávanie, jednoduchá aplikácia), $w = 1$,
- úlohy vyžadujúce zložitejšie myšlienkové operácie (analýza, syntéza, indukcia, dedukcia, vysvetľovanie, hodnotenie, dokazovanie, overovanie), $w = 2$,

- úlohy vyžadujúce tvorivý prístup (tvorba hypotézy, zložitejšia aplikácia, riešenie problémových situácií, objavovanie nových myšlienok a vzťahov), w = 3.

Administrácia testov, papierových aj elektronických, bola realizovaná podľa vopred stanoveného harmonogramu a organizačných pokynov na všetkých školách súčasne. Dopoludnia sa písala EČ MS a popoludní PFIČ MS. Administrátormi testov boli interní učitelia školy. Počas administrácie testov a pri hodnotení úloh s krátkou odpoveďou EČ MS externý dozor vykonávali pedagogickí zamestnanci z iných škôl – predsedovia predmetových maturitných komisií.

Časť maturantov si mohla zvoliť elektronickú formu testovania. V prípade elektronického testovania sa žiaci dozvedeli svoj predbežný výsledok po skončení testovania a odoslani odpovedí do systému E-test.

Žiaci, ktorí absolvovali papierové testovanie, písali riešenia úloh EČ MS na odpoveďové hárky. Originály škola odoslala na centrálnu vyhodnotenie, kópie zostali v škole.

Hodnotiteľmi úloh s krátkou odpoveďou EČ MS zo SJSL boli interní učitelia menovaní riaditeľom školy, ktorí hodnotili podľa centrálne vypracovaných Pokynov na hodnotenie a podľa Kľúča správnych odpovedí. Hodnotiteľmi otvorených úloh v elektronickej forme testovania boli predmetoví koordinátori NÚCEM, pričom na priebeh hodnotenia dozeral menovaný predseda predmetovej maturitnej komisie.

2 Výsledky testu EČ MS zo slovenského jazyka a slovenskej literatúry

Do testovania v predmete slovenský jazyk a slovenská literatúra sa zapojilo 1 820 žiakov zo 63 škôl. Na papierovej forme testovania sa zúčastnilo 97,0 % stredoškôľakov, elektronickú formu si zvolilo 3,0 % maturantov. Najviac škôl bolo z Nitrianskeho a Trnavského kraja, najmenej z Bratislavského kraja. Štátne školy z celkového počtu tvorili 71,4 percent, súkromné školy 20,6 percent a cirkevné školy 7,9 percent. Gymnáziá boli zastúpené 38,1 percentami a SOŠ a konzervatóriá 61,9 percentami. Chlapcov sa EČ MS zúčastnilo o 24 viac ako dievčat.

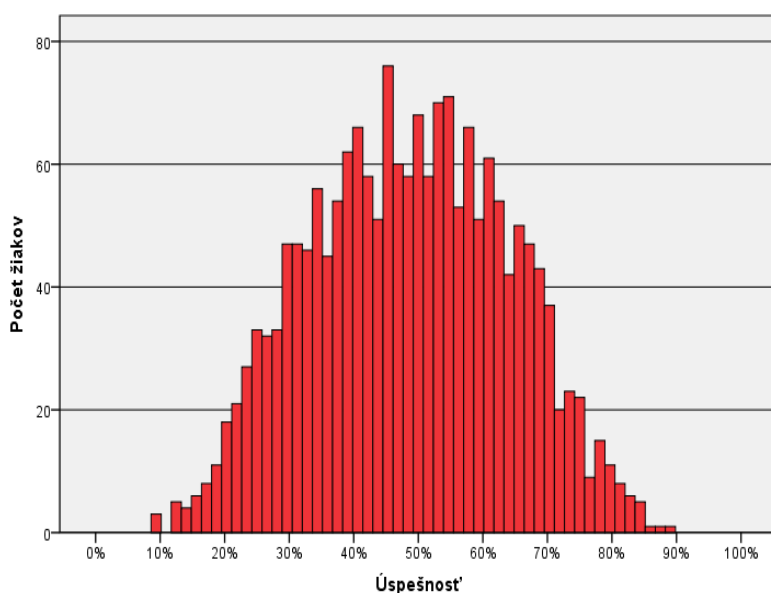
2.1 Úspešnosť testu EČ MS zo slovenského jazyka a slovenskej literatúry

Úspešnosť žiaka definujeme ako percentuálny podiel bodov za položky, ktoré žiak správne zodpovedal (hrubé skóre), z maximálneho počtu bodov 64, pričom za každé úspešné riešenie, bez ohľadu na skutočnú obtiažnosť úlohy, získa riešiteľ jeden bod.

V teste EČ zo SJSL dosiahli žiaci priemernú úspešnosť **48,6** percent. Jeden žiak dosiahol maximálnu úspešnosť 89,1 percent a traja žiaci minimálnu 9,4 percent.

Tab. 1 Výsledné psychometrické charakteristiky percentuálnej úspešnosti testu

	Test SJSL
Počet testovaných žiakov	1 820
Maximum	89,1
Minimum	9,4
Priemer	48,6
Štandardná odchýlka	15,4
Štandardná chyba priemernej úspešnosti	0,4
Cronbachovo alfa	0,87
Štandardná chyba merania pre úspešnosť	5,5

Obr. 1 Výsledný histogram rozdelenia početností percentuálnych úspešností v teste

Relatívne symetricky rozložený histogram testu ukazuje normálne rozloženia dát. Histogram je približne v strede grafu, z čoho možno usudzovať, že test zo SJSJL bol pre testovanú populáciu primerane náročný. Spôľahlivosť merania (reliabilita testu) určená hodnotou Cronbachovho alfa 0,87 je vysoká.

V nasledujúcich tabuľkách uvádzame prepojenie úspešnosti a percentilu.

Tab. 2 Prepojenie úspešnosti a percentilu

	Úspešnosť	Percentil	Počet žiakov
1	9,4	,0	3
2	12,5	,2	5
3	14,1	,4	4
4	15,6	,7	7
5	17,2	1,0	8
6	18,8	1,5	12
7	20,3	2,1	18
8	21,9	3,1	22
9	23,4	4,3	28
10	25,0	5,9	33
11	26,6	7,7	32
12	28,1	9,4	33
13	29,7	11,2	47
14	31,3	13,8	47
15	32,8	16,4	47
16	34,4	18,9	57
17	35,9	22,0	45
18	37,5	24,5	55
19	39,1	27,5	62
20	40,6	30,9	66
21	42,2	34,5	58
22	43,8	37,7	51
23	45,3	40,5	76
24	46,9	44,6	60
25	48,4	47,9	58

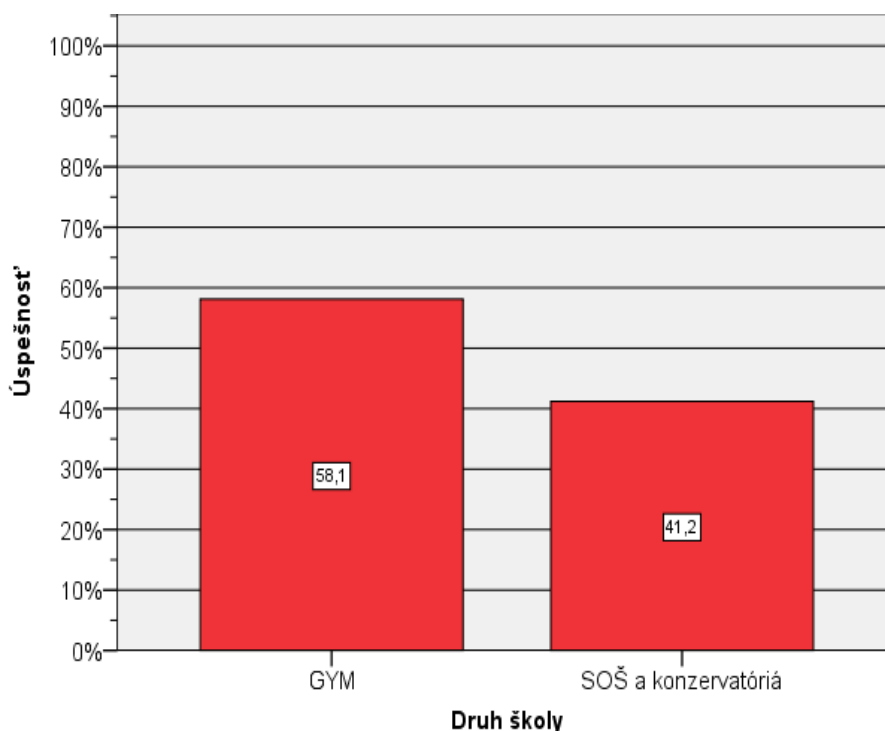
Tab. 3 Prepojenie úspešnosti a percentilu

	Úspešnosť	Percentil	Počet žiakov
26	50,0	51,1	68
27	51,6	54,8	58
28	53,1	58,0	70
29	54,7	61,8	72
30	56,3	65,8	53
31	57,8	68,7	66
32	59,4	72,3	51
33	60,9	75,1	61
34	62,5	78,4	54
35	64,1	81,3	42
36	65,6	83,6	50
37	67,2	86,4	47
38	68,8	88,9	43
39	70,3	91,3	37
40	71,9	93,3	20
41	73,4	94,4	23
42	75,0	95,7	22
43	76,6	96,9	9
44	78,1	97,4	15
45	79,7	98,2	11
46	81,3	98,8	8
47	82,8	99,2	6
48	84,4	99,6	5
49	85,9	99,8	1
50	87,5	99,9	1
51	89,1	99,9	1

Úspešnosť podľa formy testovania

V teste zo slovenského jazyka a slovenskej literatúry neboli zistené rozdiely v úspešnosti podľa formy testovania vecne významné. V papierovej forme dosiahli žiaci 48,6 percent, v elektronickom testovaní žiaci dosiahli úspešnosť 46,5 percent. Vyvodzovať ďalšie závery je vzhľadom na pomer žiakov irelevantné.

Úspešnosť podľa druhu školy

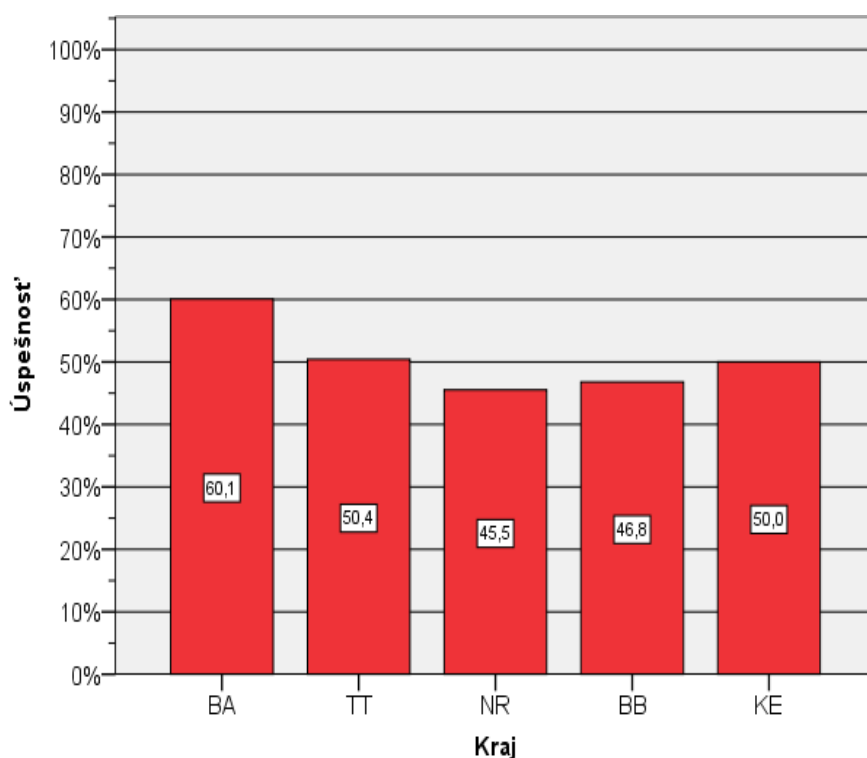
Obr. 2 Úspešnosť podľa druhu školy

Z hľadiska druhu školy boli úspešnejšie gymnáziá s 58,1 percentami. Ostatné stredné školy dosiahli 41,2 percent. Rozdiel je na úrovni silnej vecnej signifikancie. Výsledky žiakov gymnázií boli podobne ako v predchádzajúcich rokoch lepšie než výsledky žiakov ostatných stredných škôl. Pretrvávajúci rozdiel v úspešnosti v neprospech SOŠ a konzervatórií dokumentuje tabuľka č. 4.

Tab. 4 Rozdiely v priemernej úspešnosti podľa druhu školy v rokoch 2009 – 2016 (v %)

Rok	GYM	SOS	Rozdiel
2016	58,1	41,2	16,9
2015	53,1	39,8	13,3
2014	55,8	42,4	13,4
2013	63,1	49,4	13,7
2012	66,8	51,7	15,1
2011	59,5	48,0	11,5
2010	61,3	51,1	10,2
2009	62,9	51,4	11,5

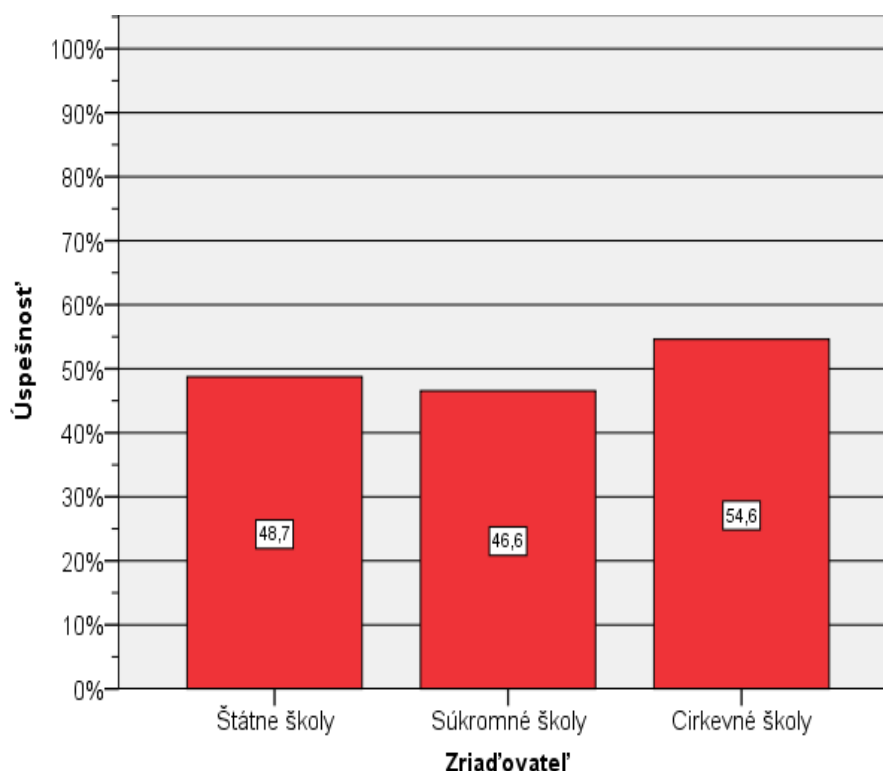
Úspešnosť podľa krajov

Obr. 3 Priemerné úspešnosti žiakov podľa krajov

Školy s vyučovacím jazykom maďarským sa nachádzajú iba v piatich krajoch Slovenska, preto sú uvedené priemerné úspešnosti iba týchto krajov. Najvyššiu priemernú úspešnosť dosiahli žiaci Bratislavského kraja (60,1 %) a najnižšiu žiaci Nitrianskeho kraja (45,5 %). Musíme si však všimnúť aj nerovnomerné rozdelenie žiakov. Kým v Trnavskom a Nitrianskom kraji maturovalo zo SJSJ okolo 700 žiakov, v Bratislavskom kraji iba 71 žiakov (3,9 % vzorky). Z tohto dôvodu Bratislavský kraj nebudeme porovnávať s ostatnými kraji. Rozdiely medzi výsledkami žiakov ostatných krajov nie sú vecne významné.

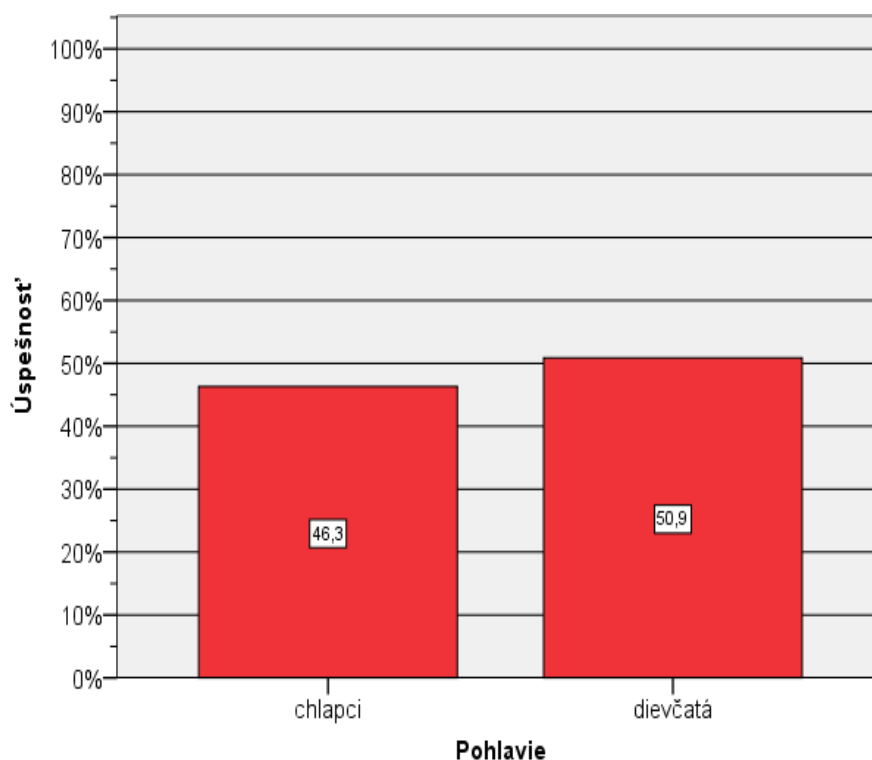
Úspešnosť podľa zriaďovateľa

Obr. 4 Úspešnosť podľa zriaďovateľa

Žiaci cirkevných škôl dosiahli lepšie výsledky ako žiaci súkromných škôl na úrovni miernej vecnej významnosti. Žiaci cirkevných škôl dosiahli lepšie výsledky ako národný priemer na strednej úrovni vecnej významnosti. Je však potrebné pripomenúť, že žiaci cirkevných škôl tvorili iba 7,9 % maturantov predmetu.

Úspešnosť podľa pohlavia

Obr. 5 Úspešnosť podľa pohlavia

Výsledky chlapcov boli horšie ako výsledky dievčat, rozdiel však nebol vecne významný, čo znamená, že test zo SJSL nediskriminoval žiakov podľa pohlavia.

Rozdelenie žiakov s úspešnosťou menšou alebo rovnou 33 %

Tab. 5 Rozdelenie žiakov s úspešnosťou menšou alebo rovnou 33 %

		Pohlavie		Spolu
		chlapci	dievčatá	
Druh školy	GYM	12	13	25
	SOŠ a konzervatóriá	187	129	316
Spolu		199	142	341

Úspešnosť viac ako 33 %, ktorá je podmienkou úspešného vykonania testu EČ MS, nedosiahlo 341 žiakov, čo predstavuje 18,7 % z celkového počtu testovaných žiakov. Z toho bolo 25 žiakov z gymnázií a 316 žiakov zo stredných odborných škôl a konzervatórií.

3 Interpretácia výsledkov testu EČ MS zo slovenského jazyka a slovenskej literatúry

Pri interpretácii a hodnotení výsledkov sme vychádzali zo štatistického spracovania testu SJSJL (Ficek, T., 2016). Vyberali sme z oboch typov položiek. Pri položkách s uzavretou odpoveďou vychádzame z analýzy distraktorov zo štatistickej správy. Otázky s otvorenou odpoveďou môžeme len komentovať vzhľadom na to, že pri počte 1 820 žiakov, ktorí sa zúčastnili maturitnej skúšky, nie je možné z časových dôvodov fyzicky zistiť odpovede žiakov z odpoveďových hárkov, čo je nevyhnutné pre podrobnú interpretáciu a hodnotenie. Interpretácii a hodnoteniu výsledkov sme podrobili najmä položky, ktoré sa na základe štatistických ukazovateľov môžu javiť ako problematické.

3.1 Súhrnné charakteristiky položiek – variant 8232

Ak sa v štatistických výsledkoch vyskytuje extrémne ľahká či extrémne ťažká položka (resp. položka má niektoré nevyhovujúce ukazovatele), sú jej hodnoty v tabuľkách zvýraznené. Veľmi ľahká položka je v stĺpci *obťažnosť* podfarbená oranžovou farbou, veľmi ťažká položka žltou farbou, údaj o nižšej citlivosti je podfarbený zelenou, nižšia hodnota *P. Bis.* je v poslednom stĺpci tabuľky vyznačená žltou farbou. V stĺpci *Vynechanosť* je vyššia hodnota vyznačená žltou farbou a v stĺpci *Neriešenosť* zelenou farbou.

Tab. 6 Súhrnné charakteristiky položiek 1 – 32

Položka	Obťažnosť	Citlivosť	Nedosiahnutosť	Vynechanosť	Neriešenosť	Korelácia medzi položkou a zvyškom testu
1	52,8	45,4	,00	,00	,00	,28
2	82,3	20,7	,00	,00	,00	,18
3	80,4	44,9	,00	,11	,11	,39
4	37,3	31,8	,00	,22	,22	,20
5	43,1	17,2	,00	,34	,34	,09
6	60,6	58,9	,00	8,66	8,66	,41
7	63,6	67,9	,00	15,30	15,30	,49
8	42,3	48,1	,00	5,40	5,40	,33
9	59,7	37,5	,00	,56	,56	,23
10	62,2	43,7	,00	,34	,34	,27
11	25,0	28,3	,00	,56	,56	,21
12	65,7	45,5	,00	,11	,11	,29
13	69,9	36,5	,00	1,24	1,24	,25
14	53,7	61,7	,00	19,69	19,69	,42
15	17,7	37,9	,00	37,12	37,12	,33
16	45,9	82,0	,00	26,32	26,32	,55
17	42,5	26,7	,00	,90	,90	,16
18	56,9	50,5	,00	,79	,79	,31
19	71,4	50,5	,00	,34	,34	,36
20	66,7	42,6	,00	,34	,34	,30
21	29,0	-1,0	,00	,56	,56	-,07
22	55,9	70,7	,00	24,52	24,52	,45
23	16,4	31,1	,00	29,70	29,70	,27
24	51,4	87,1	,00	35,21	35,21	,61
25	70,3	39,8	,00	,67	,67	,29
26	64,7	56,1	,00	,90	,90	,36
27	80,2	34,2	,00	,67	,67	,28
28	84,6	34,8	,00	,11	,11	,27
29	24,3	14,2	,00	,79	,79	,04
30	15,3	31,7	,00	39,93	39,93	,28
31	43,5	76,9	,00	31,50	31,50	,55
32	37,0	59,4	,00	31,38	31,38	,38

Tab. 7 Súhrnné charakteristiky položiek 33 – 64

Položka	Obťažnosť	Citlivosť	Nedosiahnutosť	Vynechanosť	Neriešenosť	Korelácia medzi položkou a zvyškom testu
33	30,3	21,6	,00	,22	,22	,14
34	50,2	40,3	,00	,67	,67	,24
35	39,7	38,5	,00	1,24	1,24	,22
36	70,9	37,6	,00	,34	,34	,26
37	61,9	52,2	,00	,90	,90	,32
38	49,2	60,0	,00	18,34	18,34	,38
39	53,9	57,2	,00	12,71	12,71	,36
40	27,1	58,8	,00	38,47	38,47	,44
41	52,5	35,8	,00	2,02	2,02	,20
42	48,3	33,5	,00	,67	,67	,21
43	15,4	5,2	,00	,45	,45	,05
44	25,8	21,0	,00	1,91	1,91	,12
45	65,6	3,8	,00	,45	,45	-,04
46	54,0	69,6	,00	25,42	25,42	,44
47	19,7	37,9	,00	27,90	27,90	,31
48	38,8	66,1	,00	17,44	17,44	,44
49	60,6	29,6	,00	1,80	1,80	,16
50	61,4	48,2	,00	1,01	1,01	,30
51	71,1	45,5	,00	,79	,79	,35
52	67,6	46,6	,00	,34	,34	,32
53	38,2	35,7	,00	,34	,34	,23
54	38,4	62,8	,00	39,03	39,03	,41
55	27,9	58,8	,00	49,49	49,49	,43
56	24,4	43,5	,00	47,24	47,24	,30
57	38,2	44,2	,00	,56	,56	,31
58	46,6	49,8	,00	1,24	1,24	,30
59	62,5	34,1	,00	1,12	1,12	,21
60	67,9	47,7	,00	,45	,45	,32
61	66,4	50,5	,22	,79	1,01	,35
62	55,1	71,8	10,80	16,65	27,45	,47
63	13,2	8,5	14,74	3,15	17,89	,07
64	27,0	56,5	14,74	35,32	50,06	,41

3.2 Oblasti testu

Test z hľadiska úspešnosti môžeme interpretovať v dvoch rovinách:

1. úspešnosť podľa jednotlivých oblastí,
2. úspešnosť žiakov v jednotlivých úlohách.

Testové úlohy je možné z tematického hľadiska rozdeliť do troch oblastí:

1. čítanie s porozumením: uvedená oblasť obsahuje aj otázky zamerané na analýzu a interpretáciu textov,
2. jazyk: lexikológia, morfológia, štylistika, syntax, zvuková stránka jazyka, pravopis, dejiny jazyka,
3. literatúra: literárna história, literárna teória.

Tab. 8 Úlohy zaradené do jednotlivých oblastí

Slovenský jazyk a slovenská literatúra	Test č. 8232
Čítanie s porozumením	1, 2, 10, 17, 26, 34, 35, 41, 43, 44, 49, 52, 58, 59, 62
Lexikológia	2, 11, 15, 19, 21, 31, 33, 34, 40, 51, 64
Morfológia	8, 14, 23, 24, 38, 39, 47, 48, 60, 61
Štylistika (sloh)	30, 36, 45, 50
Syntax	9, 16, 22, 29, 37, 54, 55
Fonetika a fonológia	5, 53
Pravopis	4, 13
Dejiny jazyka	6, 25, 28
Literárna história	3, 7, 20, 27, 63
Literárna teória	12, 18, 32, 42, 46, 56, 57

Pri porovnávaní úspešnosti treba brať do úvahy aj počet úloh v jednotlivých oblastiach a ich prekrývanie s čítaním s porozumením alebo aj s inými oblasťami.

3.2.1 Čítanie s porozumením

Priemerná úspešnosť **49,4 %** (gymnázia 58,5 %, ostatné stredné školy 42,4 %)

Čítanie s porozumením testovalo 15 úloh, z toho 13 bolo na „čisté“ čítanie s porozumením, zvyšné úlohy sa prekrývali s inými oblasťami. Úlohy boli zamerané na pochopenie alebo interpretáciu textu vlastnými slovami. Testovali myšlienkovú operáciu – analýza, interpretácia, dedukcia a porozumenie.

Podľa štatistických výsledkov jedna úloha (č. 43) bola v pásme veľmi obťažných položiek, úloha č. 44 bola v pásme obťažných položiek. Išlo o úlohy na „čisté“ čítanie s porozumením s výberom odpovede. Sedem položiek bolo stredne obťažných, pričom jedna z nich bola

kombinovaná s lexikológiu. Podľa štatistických ukazovateľov sa päť úloh nachádzalo v pásme ľahkých položiek a jedna úloha (č. 2) kombinovaná tiež s lexikológiou bola veľmi ľahká. V úlohách sme testovali najmä identifikáciu/rozpoznanie a interpretáciu informácie implicitne uvedenej v texte. Žiaci zvládli tieto úlohy veľmi dobre, hoci sa v nich testovali aj náročnejšie myšlienkové operácie ako napr. dedukcia.

Rozdiely medzi čítaním s porozumením umeleckého, vecného súvislého alebo nesúvislého textu sú z hľadiska žiackej úspešnosti v tejto oblasti zanedbateľné. Žiaci na základe štatistických ukazovateľov zvládli dobre interpretáciu všetkých typov textov.

Z položiek zameraných na čítanie s porozumením mali štyri (č. 2, 17, 43, 44) nevyhovujúcu citlivosť – nedostatočne alebo veľmi slabo rozlišovali žiakov v teste menej úspešných od žiakov v teste úspešnejších.

V našej analýze budeme interpretovať úlohy na základe štatistických ukazovateľov. Poukážeme najmä na ich obťažnosť a citlivosť.

Úloha na „čisté“ čítanie s porozumením s výberom odpovede č. 44 bola obťažná (15,4 %) s nedostatočnou citlivosťou (5,2 %) .

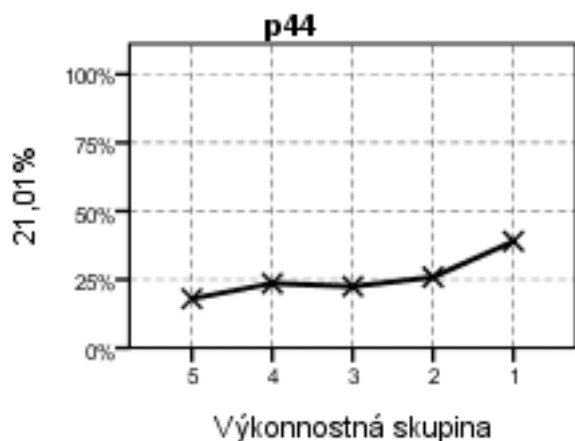
44 Ktoré tvrdenie o obsahu ukážky 6 je správne?

- (A) Miško sa čo najskôr chce stať vojakom.
- (B) Miško sa pri odchode z dediny spoliehal na priateľov.
- (C) Miško neskoro podal veleniu vojska žiadosť o odklad.
- (D) Miško sa chce pred vojenčinou oženiť.

Tab. 9 Analýza distraktorov položky č. 44 s výberom odpovede

		A44	B44	C44	D44	X44
1	P. Bis.	-,14	,06	,12	-,08	,02
2	p	,11	,26	,26	,36	,02
3	N	95,00	232,00	229,00	316,00	17,00

Z analýzy distraktorov vidno, že správnu odpoveď C si volilo menej žiakov ako distraktory B a D. Distraktory A a D majú zápornú hodnotu P. Bis., to znamená, že si ich volili žiaci v teste menej úspešní. Ako kritický vyšiel distraktor B, ktorý má kladnú hodnotu, volili si ho aj žiaci v teste úspešní. Tieto výsledky svedčia o nepochopení textu a nepozornom čítaní. V ukážke sa spomína, že *neskoro začal konať*, čiže neskoro si začal vybavovať žiadosť o odklad.

Obr. 6 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

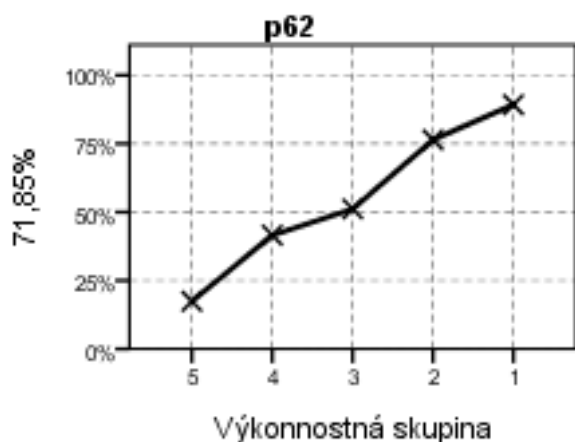
Na grafe vidieť, že úloha mala nedostatočnú citlivosť. Položka nedostatočne rozlíšila žiakov v teste úspešných od žiakov v teste menej úspešných. Najvyššiu úspešnosť podľa grafu dosiahla najlepšia pätina testovaných žiakov, ale aj tí riešili úlohu s úspešnosťou do 40 percent.

Najlepšiu rozlišovaciu schopnosť (71,8 %) mala úloha s krátkou odpoveďou č. 62 na „čisté“ čítanie s porozumením, ktorá bola v pásme stredne obťažných položiek (55,1 %)

62 Koľko bolo hodín, keď Iľa začala hovoriť o postavení nového domu? Odpovedajte slovom.

Správna odpoveď: dvanásť/dvanásť hodín

Úloha skúšala porozumenie slovného spojenia *Na poludnie...*

Obr. 7 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Na grafe vidieť, že úloha mala veľmi dobrú citlivosť, položka dobre rozlíšila žiakov v teste úspešných od žiakov v teste menej úspešných.

Príkladom stredne obtiažnej položky (42,5 %), ktorá vykázala nedostatočnú rozlišovaciu schopnosť je úloha s krátkou odpoveďou č. 17 na „čisté“ čítanie s porozumením.

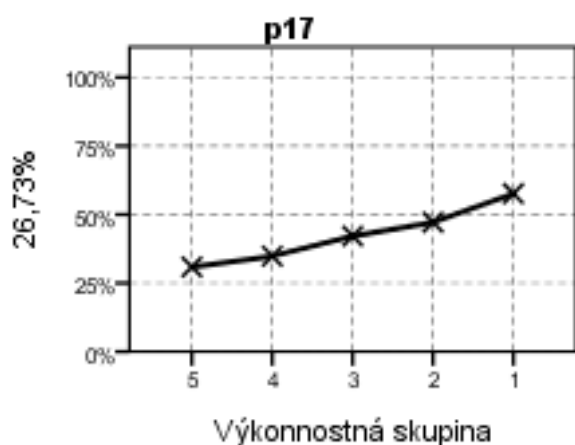
17 Ktorá možnosť je pravdivá?

- (A) Notárovi Okolickému bolo Evy naozaj ľúto.
- (B) Vorčiak rád pomáhal ľuďom z dediny.
- (C) Notárovi vyhovoval Evin tragický koniec.
- (D) Okolický túžil vidieť svoje a Evino dieťa.

Tab. 10 Analýza distraktorov položky č. 17 s výberom odpovede

		A17	B17	C17	D17	X17
1	P. Bis.	-,16	,04	,16	-,09	-,01
2	p	,21	,21	,43	,14	,01
3	N	186,00	189,00	378,00	128,00	8,00

Z analýzy distraktorov vidno, že správnu odpoveď C si síce volil najväčší počet žiakov, ale veľký počet žiakov v teste úspešných si volilo aj distraktory B a A. Distraktory A a D majú zápornú hodnotu, to znamená, že si ich volili žiaci v teste menej úspešní. Ako kritický vyšiel distraktor B, ktorý má kladnú hodnotu, volili si ho aj žiaci v teste úspešní. Ide o ukážku z povinnej literatúry. Rovnomerné rozloženie výberu distraktorov svedčí o tom, že žiaci tipovali, hádali, pravdepodobne dielo prečítalo málo z nich.

Obr. 8 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Na grafe vidieť, že úloha nedostatočne rozlíšila žiakov v teste úspešných od žiakov v teste menej úspešných. Žiaci v teste úspešní tiež riešili „čistú“ úlohu na čítanie s porozumením s nižšou úspešnosťou.

Najľahšou úlohou (67,6 %) s dobrou rozlišovacou schopnosťou (46,6 %) bola úloha s krátkou odpoveďou na „čisté“ čítanie s porozumením č. 52.

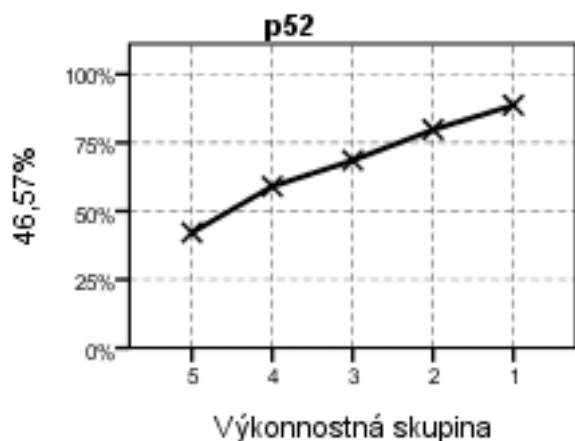
52 Ktoré sloveso môžeme doplniť na zakryté miesto v texte ukážky 7?

- (A) prežiť
- (B) túžiť
- (C) zažiť
- (D) ublížiť

Tab. 11 Analýza distraktorov položky č. 52 s výberom odpovede

		A52	B52	C52	D52	X52
1	P. Bis.	,32	-,21	-,18	-,10	,04
2	p	,68	,12	,12	,08	,00
3	N	601,00	110,00	108,00	67,00	3,00

Z tabuľky vyčítame, že drvivá väčšina žiakov si vybrala správnu odpoveď A. Distraktory majú zápornú hodnotu, volili si ich žiaci v teste menej úspešní.

Obr. 9 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Na grafe vidieť, že úloha mala vyhovujúcu citlivosť, položka rozlíšila žiakov v teste úspešných od žiakov v teste menej úspešných.

3.2.2 Jazyk

priemerná úspešnosť **47,3 %** (gymnázia 57,1 %, ostatné stredné školy 39,7 %)

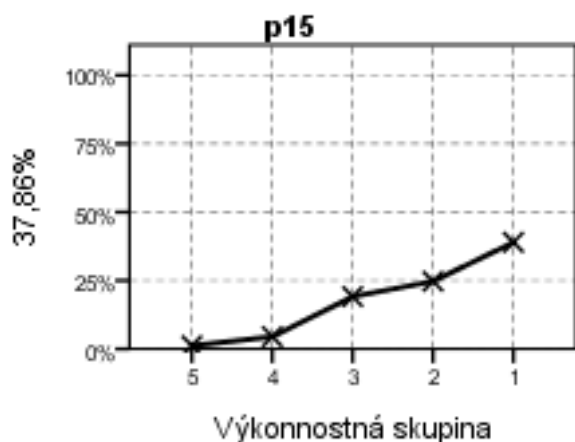
V **lexikológii** (11 úloh) bolo špecifickým cieľom úloh aplikovať vedomosti z lexikológie. Mali testovať myšlienkovú operáciu – reprodukcia, aplikácia, analýza, dedukcia a porozumenie. Zo štatistických analýz vyčítame, že úloha č. 15 bola pre žiakov veľmi obťažná, päť úloh sa umiestnilo v pásme obťažných úloh, dve stredne obťažných a dve v pásme ľahkých a jedna úloha bola veľmi ľahká. Jedna úloha (č. 21) mala zápornú hodnotu citlivosti, tri úlohy (č. 2, 11, 33) mali veľmi slabú rozlišovaciu schopnosť.

Úloha s krátkou odpoveďou č. 15 bola vyhodnotená ako veľmi obťažná (17,7 %), mala ale dostatočnú rozlišovaciu schopnosť (37,9 %). Žiaci mali v tejto úlohe aplikovať svoje vedomosti z lexikológie a pomenovať odborným termínom zvýraznené slovné spojenie. Túto úlohu vynechalo a neriešilo až 37,1 % žiakov.

15 Pomenujte zvýraznené slovné spojenie v nasledujúcom verši:

*Tak som ukradol **mačku vo vreci**!*

Správna odpoveď: frazeologizmus/ustálené slovné spojenie

Obr. 10 Distribúcia úspešnosti a citlivosti

Na grafe vidno, že úloha dostatočne rozlíšila menej úspešných a úspešných žiakov, ktorí úlohu riešili s úspešnosťou len okolo 40 percent. Úloha skúšala slovnú zásobu, ovládanie terminológie.

Záporne postavená úloha s výberom odpovede č. 21 skúšala slovnú zásobu, synonymá, sa po analýze odpovedí ukázala ako obťažná, so zápornou hodnotou citlivosti.

21 Ktorým slovesom nemožno nahradiť zvýraznené slovo v nasledujúcej vete?

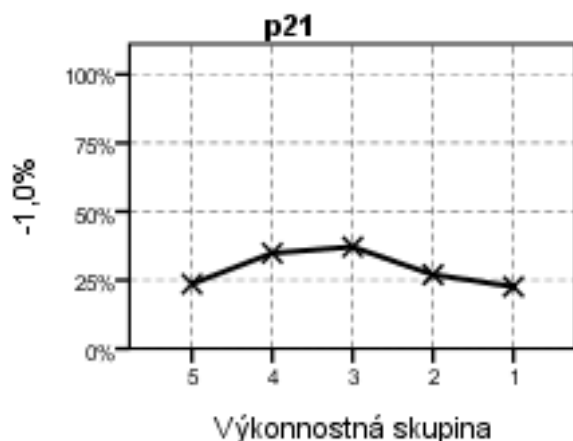
Ale Okolický nepočúval, čo richtár **brble**.

- (A) huhne
- (B) bľaboce
- (C) mrmle
- (D) trepe

Tab. 12 Analýza distraktorov položky č. 21 s výberom odpovede

		A21	B21	C21	D21	X21
1	P. Bis.	,23	-,16	-,06	-,07	,03
2	p	,36	,16	,18	,29	,01
3	N	323,00	144,00	159,00	258,00	5,00

Z tabuľky vyčítame, že správnu odpoveď D si volilo menej žiakov ako distraktor A, ktorý má kladnú hodnotu P. Bis., volili si ho žiaci v teste úspešní. Správna odpoveď D má zápornú hodnotu P. Bis., to znamená, že si ho volili žiaci v teste menej úspešní. Distraktory B a C si volili žiaci v teste menej úspešní približne v rovnakom počte. Úloha bola zameraná na slovnú zásobu (nahradiť slovo synonymom) a na myšlienkovú operáciu reprodukcia. Celková priemerná úspešnosť žiakov v tejto položke sa pohybovala na úrovni 29,0 %, čo znamená, že sa úloha zaradila do pásma obťažných položiek.

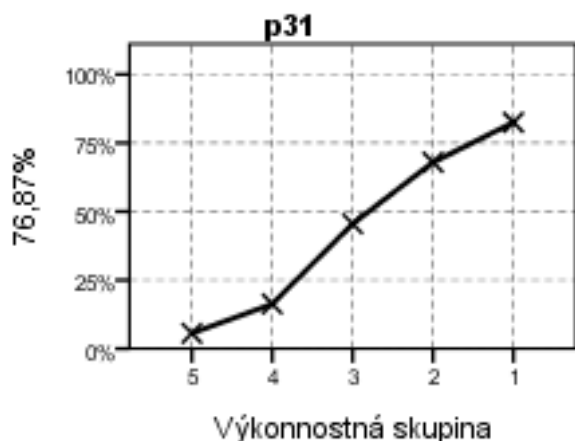
Obr. 11 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Graf nerozlišuje žiakov v teste úspešných a menej úspešných. Najlepšia výkonnostná skupina dosiahla rovnakú úspešnosť okolo 25 percent ako najslabšia výkonnostná skupina. Stredné výkonnostné skupiny boli úspešnejšie, vyššou výkonnostnou skupinou úspešnosť klesá. Dosiahnuté výsledky svedčia o nedostatočnej slovenskej slovnej zásobe žiakov.

Najlepšiu rozlišovaciu schopnosť (76,9 %) dosiahla úloha s krátkou odpoveďou č. 31, ktorá skúšala slovotvorný postup a patrila medzi stredne obťažné úlohy (43,5 %). Úloha mala vysokú vynechanosť a neriešenosť (31,5 %), čo svedčí o nedostatočnom zvládnutí učiva, alebo o neporozumení terminológie, ktorá bola v úlohe použitá.

31 Ktorým slovotvorným postupom je vytvorené slovo *starosloviensky*?

Správna odpoveď: skladaním/skladanie

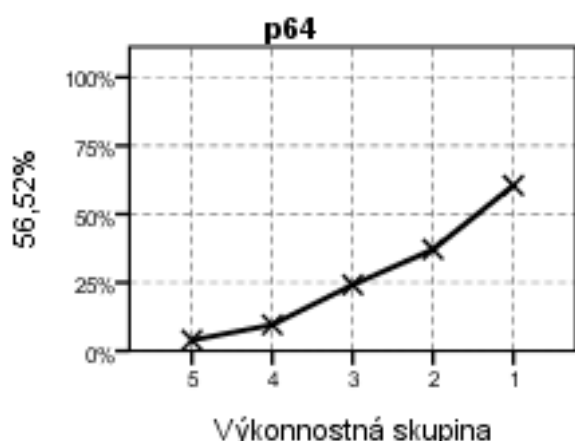
Obr. 12 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Graf naznačuje vysokú citlivosť úlohy, ktorá stúpa adekvátne k postaveniu výkonnostných skupín.

Najväčšiu neriešenosť (50,1 %) v celom teste mala položka č. 64, ktorá patrila podľa štatistických ukazovateľov medzi obťažné úlohy (27,0 %). Skúšala slovnú zásobu.

64 Ako sa nazýva vedľajšie pomenovanie osoby podľa jej charakteristických vlastností?

Správna odpoveď: prezývka

Obr. 13 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Graf naznačuje dostačujúcu citlivosť úlohy (56,5 %), ktorá stúpa podľa výkonnostných skupín. Veľká neriešenosť úlohy zrejme vyplýva z neporozumenia úlohy a z nedostatočnej slovnej zásoby.

Priemerná úspešnosť v lexikológii bola 43,3 percentná. Úspešnejší boli žiaci gymnázií s 53,3 percentami. Žiaci ostatných stredných škôl mali úspešnosť 35,6 percentnú.

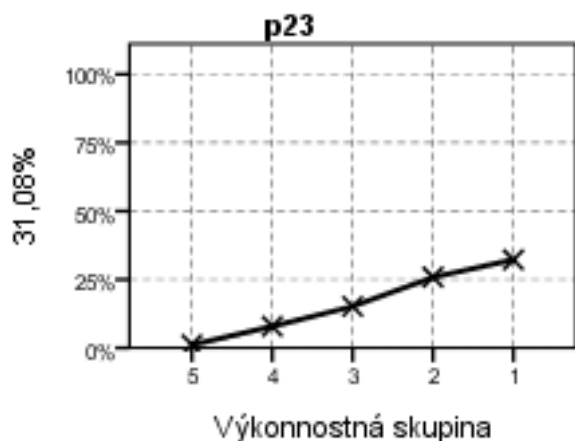
V **morfológii** (10 úloh) bolo špecifickým cieľom úloh aplikovať vedomosti z morfológie. Mali testovať myšlienkovú operáciu – aplikácia, analýza, dedukcia a transformácia. Podľa štatistických výsledkov úlohy č. 23 a 47 patrili medzi veľmi obtiažné (16,4 %, 19,7 %)), jedna úloha (č. 48) bola v pásme obtiažných úloh (38,8 %), päť úloh bolo podľa štatistických ukazovateľov vyhodnotených v pásme stredne obtiažných položiek a dve úlohy (č. 60, 61) v pásme ľahkých. Všetky úlohy mali dostatočnú citlivosť, dobre rozlišovali žiakov.

Najobtížnejšou úlohou z morfológie bola úloha z krátkou odpoveďou č. 23.

23 Doplňte názov slovného druhu v nasledujúcom tvrdení.

Slovo A v druhej Okolíckého otázke v ukážke 3 je .

Správna odpoveď: časť

Obr. 14 Distribúcia úspešnosti a citlivost'

Z grafu možno vyčítať, že identifikovať slovo A mali problém aj úspešní žiaci. Úloha mala vysokú vynechanosť a neriešenosť (29,7 %). Musíme konštatovať, že žiaci s neplnovýznamovými slovnými druhmi majú pomerne veľké ťažkosti.

V pásme ľahkých úloh (66,4 %) sa, podľa očakávania, ocitla úloha s krátkou odpoveďou č. 61, ktorá skúšala pády.

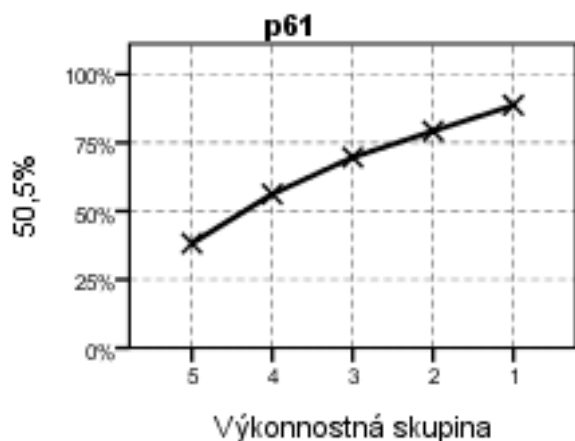
61 S ktorým pádom sa viaže predložka v?

- (A) s genitívom
- (B) s vokatívom
- (C) s lokálom
- (D) s datívom

Tab. 13 Analýza distraktorov položky č. 61 s výberom odpovede

		A61	B61	C61	D61	X61
1	P. Bis.	-,22	-,14	,35	-,19	,07
2	p	,10	,08	,66	,14	,01
3	N	93,00	72,00	590,00	124,00	9,00

Z tabuľky vyčítame, že správnu odpoveď C si volilo najviac žiakov. Distraktory A, B, D majú zápornú hodnotu, to znamená, že si ich volili žiaci v teste menej úspešní.

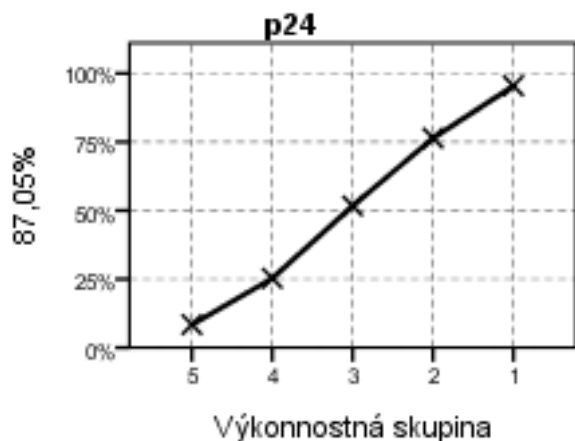
Obr. 15 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Graf naznačuje dostatočnú citlivosť úlohy (50,5 %), ktorá stúpa adekvátne k postaveniu výkonnostných skupín.

Najlepšiu rozlišovaciu schopnosť (87,1 %) dosiahla úloha s krátkou odpoveďou č. 24, ktorá skúšala slovesný spôsob a bola stredne obťažná (51,4 %). Úloha mala vysokú vynechanosť a neriešenosť (35,2 %).

24 Určte slovesný spôsob zvýrazneného slovesa v poslednej vete ukážky 3.

Správna odpoveď: podmieňovací

Obr. 16 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Graf vykazuje výborné rozlíšenie žiakov v teste úspešných a menej úspešných (87,1 %).

Priemerná úspešnosť v morfológii bola 44,9 percentná. Žiaci gymnázií dosiahli 56,2 percent a ostatných stredných škôl 36,3 percent.

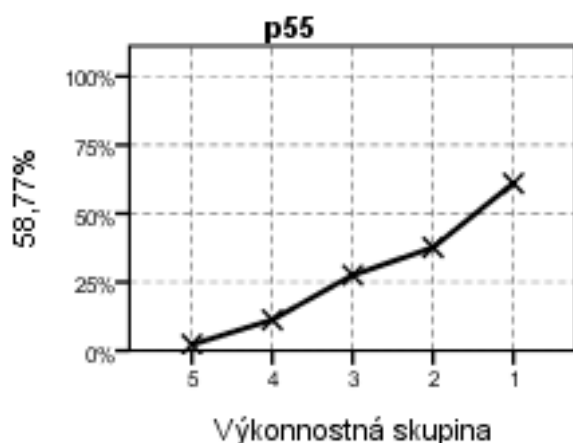
V **syntaxi** (7 úloh) bolo špecifickým cieľom úloh aplikovať vedomosti zo syntaxe. Mali testovať myšlienkovú operáciu – aplikácia. Jedna úloha s krátkou odpoveďou (č. 55) a jedna úloha s výberom odpovede (č. 29) boli podľa štatistických ukazovateľov v pásme obťažných položiek. Úloha č. 55 mala dostatočnú citlivosť (58,8 %), úloha č. 29 mala nedostatočnú citlivosť (14,2 %). Ostatné úlohy boli stredne obťažné s dobrou rozlišovacou schopnosťou. Úlohy č. 55, 54, 22, 16 mali značnú vynechanosť a neriešenosť.

Úloha s krátkou odpoveďou č. 55 bola obťažná (27,9 %). Mala aj vysokú vynechanosť a neriešenosť (49,5 %). Úlohou žiakov bolo pomenovať druh vetného skladu.

55 Dopíšte tvrdenie:

Vetný sklad z ukážky 7 *možnosť prežiť* sa nazýva [] vetný sklad.

Správna odpoveď: určovací sklad/determinatívna syntagma

Obr. 17 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Graf poukazuje na dostatočnú rozlišovaciu schopnosť položky. Aj celkovo v teste úspešní žiaci ju riešili s úspešnosťou len okolo 60 percent.

Ako obťažná (24,3 %) sa ukázala úloha s výberom odpovede č. 29, ktorá skúšala vetné členy.

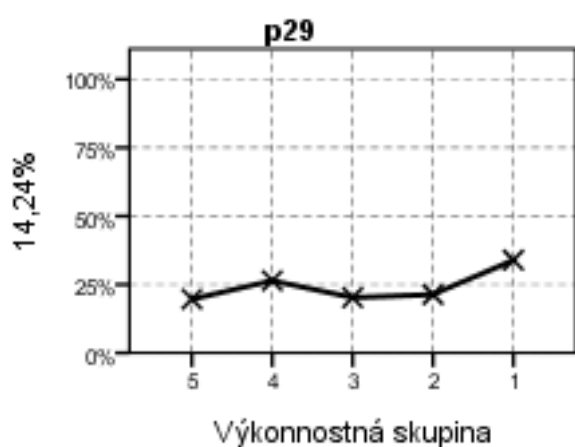
29 Ktorý vetný člen je zvýraznený v ukážke 4?

- (A) priamy predmet
- (B) nezhodný prívlastok
- (C) nepriamy predmet
- (D) zhodný prívlastok

Tab. 14 Analýza distraktorov položky č. 29 s výberom odpovede

		A29	B29	C29	D29	X29
1	P. Bis.	-,15	,04	,27	-,18	-,01
2	p	,24	,24	,31	,20	,01
3	N	216,00	216,00	274,00	176,00	7,00

Z tabuľky vyčítame, že správnu odpoveď B si volilo menej žiakov ako distraktor C, ktorý má kladnú hodnotu P. Bis., volili si ho aj žiaci v teste úspešní. Distraktory A a D si volili žiaci v teste menej úspešní. Úloha bola zameraná na určenie vetného člena, žiaci mali aplikovať vedomosti nadobudnuté už v základnej škole, ktoré sa na hodinách jazyka a komunikácie upevňujú.

Obr. 18 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Úloha nedostatočne (14,2 %) rozlíšila žiakov v teste menej úspešných od žiakov v teste úspešných. Žiaci najviac úspešní riešili úlohu s nízkou úspešnosťou, nedosiahli očakávané výsledky, ich priemerná úspešnosť je pod 40 percent. Úspešnosť riešenia výkonnostných skupín kolíše.

Na hranici stredne obtiažných a ľahkých (61,9 %) úloh bola úloha s výberom odpovede č. 37, ktorá skúšala priamu reč.

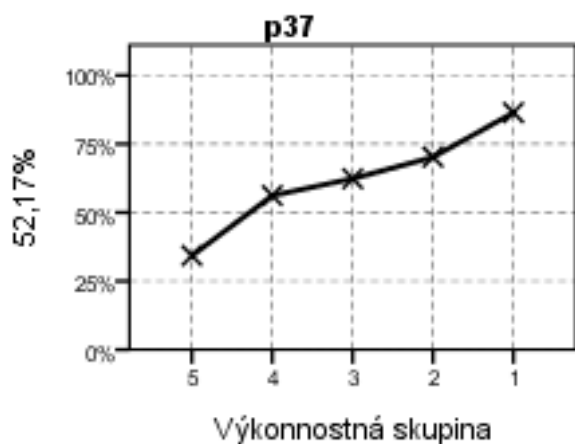
37 V ktorej možnosti je priama reč?

- (A) Chlapi hovorili od večera do rána.
- (B) Bolo to vo vyhni – u Ondra.
- (C) – Chlapi, bude zle.
- (D) Zaujatí rozhovorom ho nezbadali.

Tab. 15 Analýza distraktorov položky č. 37 s výberom odpovede

		A37	B37	C37	D37	X37
1	P. Bis.	-,21	-,12	,32	-,12	-,07
2	p	,20	,12	,62	,06	,01
3	N	176,00	104,00	550,00	51,00	8,00

Z tabuľky vyčítame, že správnu odpoveď C si volilo najviac žiakov, má kladnú hodnotu P. Bis., volili ju žiaci v teste úspešní. Distraktory A, B, D majú zápornú hodnotu, to znamená, že si ich volili žiaci v teste menej úspešní. Interpunkciu v distraktoroch vedeli žiaci rozoznať, priamu reč určila väčšina z nich správne.

Obr. 19 Distribúcia úspešnosti a citlivosti

Graf naznačuje dostatočnú rozlišovaciu schopnosť úlohy (52,2 %), ktorá stúpa adekvátne k postaveniu výkonnostných skupín.

Priemerná úspešnosť v syntaxi bola 44,4 percentná. Úspešnejší boli žiaci gymnázií so 57,1 percentami, ostatné stredné školy dosiahli úspešnosť 34,7 percent.

Z oblasti **štylistika/sloh** test obsahoval 4 úlohy. Špecifickým cieľom úloh bolo aplikovať vedomosti zo štylistiky. Mali testovať myšlienkovú operáciu – hodnotenie a aplikácia. Úlohy č. 36, 45, 50 s výberom odpovede boli podľa štatistických ukazovateľov ľahké, žiakov dostatočne nerozlišovala úloha č. 45 (3,8 %). Úloha s krátkou odpoveďou č. 30 patrila do pásma veľmi obťažných úloh, s dostatočnou citlivosťou (31,7 %).

Žiaci v úlohe č. 45 mali identifikovať jazykový štýl ukážky. Hodnotenie použitých jazykových prostriedkov ich malo viesť k správnej odpovedi.

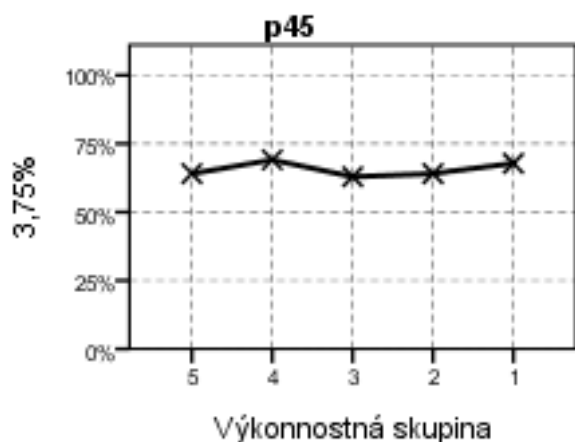
45 Jazyk ukážky 6 je

- (A) hovorový.
 (B) vzdelanecký.
 (C) slang.
 (D) nárečie.

Tab. 16 Analýza distraktorov položky č. 45 s výberom odpovede

		A45	B45	C45	D45	X45
1	P. Bis.	-,04	-,09	-,04	,11	-,03
2	p	,66	,04	,03	,26	,00
3	N	583,00	40,00	30,00	232,00	4,00

Ako vidíme v tabuľke, úloha síce vykázala úspešnosť ľahkej úlohy, žiaci v teste úspešní však s ňou mali problémy. Správna odpoveď A má zápornú hodnotu P. Bis. aj keď si ju vybralo najviac žiakov. Volilo si ju viac žiakov v teste menej úspešných ako žiakov v teste úspešných. Tí si volili aj distraktor D, ktorý má kladnú hodnotu. Mnoho žiakov v teste úspešných si neuvedomili rozdiel medzi hovorovým jazykovým štýlom a nárečím.

Obr. 20 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Pri pohľade na graf zistíme zaujímavú skutočnosť, že výsledky štvrtej výkonnostnej skupiny a najúspešnejších žiakov sú takmer rovnaké. Tak isto výsledky piatej, tretej a druhej výkonnostnej skupiny sú porovnateľné. Predpokladáme, že úspešnosť úlohy je skôr výsledkom tipovania ako vedomostí.

Priemerná úspešnosť v štylistike bola 52,6 percentná. Úspešnejší boli žiaci gymnázií so 59,7 percentami, žiaci ostatných stredných škôl dosiahli priemernú úspešnosť 47,1 percent.

V oblasti **zvuková stránka jazyka** (2 úlohy) špecifickým cieľom bolo aplikovať vedomosti z fonetiky a fonológie. Mali testovať myšlienkovú operáciu – aplikácia. Úloha s krátkou odpoveďou (č. 5) bola podľa štatistických ukazovateľov v pásme stredne obťažných položiek s nevyhovujúcou citlivosťou (17,2 %). Úloha s krátkou odpoveďou (č. 53) ešte bola v pásme obťažných položiek (38,2 %) s dostatočnou citlivosťou (35,7 %).

Úloha č. 53 skúšala dvojhlásky. Žiaci mali identifikovať, že v cudzom slove dvojhláska nie je.

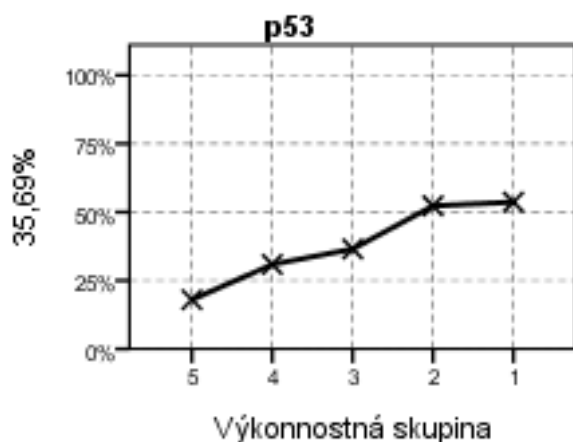
53 V ktorej možnosti sa nenachádza slovo s dvojhláskou?

- (A) *bežiac*
- (B) *ovanie*
- (C) *neskôr*
- (D) *konvencia*

Tab. 17 Analýza distraktorov položky č. 53 s výberom odpovede

		A53	B53	C53	D53	X53
1	P. Bis.	,04	-,10	-,22	,23	,04
2	p	,18	,09	,35	,38	,00
3	N	157,00	76,00	312,00	340,00	3,00

Pri analýze distraktorov si môžeme všimnúť, že žiaci v teste úspešní s ňou mali problémy. Správnu odpoveď D si vybralo najviac žiakov v teste úspešných, ale tí si volili aj distraktor A, ktorý má kladnú hodnotu P. Bis.. Distraktor C si volil takmer rovnaký počet žiakov ako správnu odpoveď, ale má zápornú hodnotu, volili si ho žiaci v teste menej úspešní.

Obr. 21 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Graf naznačuje dostatočnú rozlišovaciu schopnosť úlohy.

Priemerná úspešnosť vo zvukovej stránke jazyka bola 37,5 percentná. Úspešnejší boli žiaci gymnázií so 41,3 percentami, žiaci ostatných stredných škôl dosiahli priemernú úspešnosť 34,5 percent.

Podrobnú analýzu a interpretáciu pravopisu neuvádzame vzhľadom na malý počet úloh. Išlo väčšinou o úlohy s krátkou odpoveďou s dobrou rozlišovacou schopnosťou a s uspokojivými výsledkami. Prinášame len ich výsledky.

V oblasti **pravopis** (2 úlohy) špecifickým cieľom úloh bolo aplikovať vedomosti z ortografie. Mali testovať myšlienkovú operáciu aplikácia. Úloha č. 4 podľa štatistických ukazovateľov patrila medzi stredne ťažné (37,3 %), úloha s krátkou odpoveďou č. 13 patrila medzi ľahké (69,9 %). Obe vykázali dostatočnú citlivosť.

Priemerná úspešnosť z pravopisu bola 53,0 percentná. Žiaci gymnázií dosiahli priemernú úspešnosť 59,3 percent, žiaci ostatných stredných škôl 48,2 percent.

Dejiny jazyka (3 úlohy) špecifickým cieľom úloh bolo aplikovať vedomosti z dejín jazyka. Mali testovať myšlienkovú operáciu – aplikácia a syntéza. Úloha č. 6 vykázala strednú hodnotu ťažnosti (60,6 %), úloha č. 25 bola ľahká (70,3 %) a č. 28 veľmi ľahká (84,6 %). Všetky úlohy mali dobrú citlivosť, rozlišovali úspešných a menej úspešných žiakov.

Priemerná úspešnosť z dejín jazyka bola 71,9 percentná. Žiaci gymnázií dosiahli priemernú úspešnosť 79,8 percent, žiaci ostatných stredných škôl 65,9 percent.

3.2.3 Literatúra

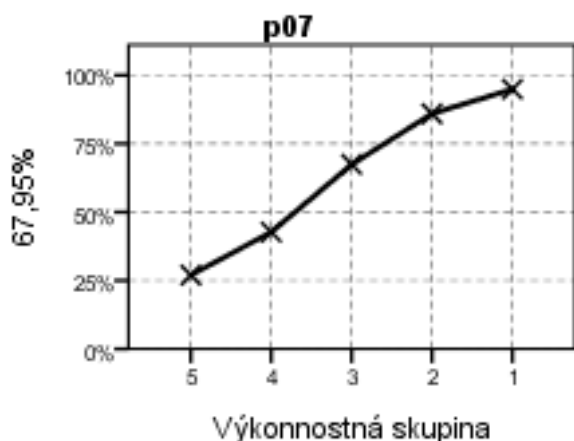
priemerná úspešnosť **51,9 %** (gymnáziá 61,0 %, ostatné stredné školy 44,8 %)

V oblasti **literárna história** (5 úloh) špecifickým cieľom úloh bolo aplikovať vedomosti z dejín literatúry, nadväzovali na autorov a diela z odporúčanej literatúry. Mali testovať myšlienkovú operáciu – reprodukcia. Jedna položka s krátkou odpoveďou (č. 63) bola podľa štatistických ukazovateľov v pásme veľmi ťažných úloh (13,2 %) s nedostatočnou rozlišovacou schopnosťou (8,5 %). Úlohy č. 7 a 20 boli v pásme ľahkých a úlohy č. 3 a 27 v pásme veľmi ľahkých úloh s dostatočnou rozlišovacou schopnosťou.

Úloha č. 7 skúšala príslušnosť k literárnemu smeru.

7 Ktorý literárny smer predstavujú básnici okolo Ľudovíta Štúra?

Správna odpoveď: romantizmus

Obr. 22 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Graf naznačuje dobrú rozlišovaciu schopnosť úlohy (67,9 %), ktorá stúpa adekvátne s výkonnostnými skupinami.

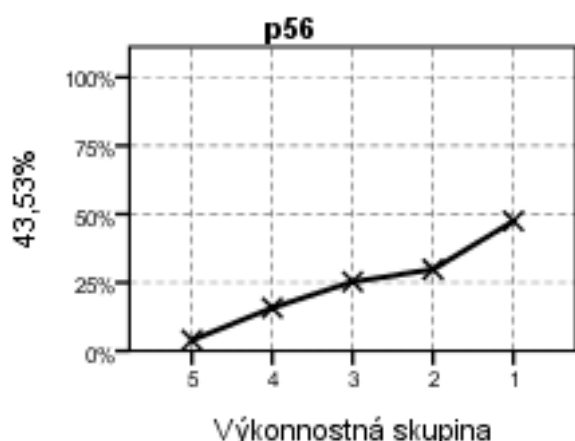
Priemerná úspešnosť v literárnej histórii bola 59,9 percentná. Žiaci gymnázií dosiahli priemernú úspešnosť 68,3 percent, žiaci ostatných stredných škôl 53,4 percent.

Literárna teória (7 úloh) bolo špecifickým cieľom úloh aplikovať vedomosti z teórie literatúry. Úlohy mali testovať myšlienkové operácie – aplikácia, analýza a dedukcia. Úlohy č. 32 a 56 boli v pásme obťažných úloh. Úloha č. 12 bola ľahká, ostatné úlohy boli podľa štatistických ukazovateľov stredne obťažné. Všetky úlohy mali dobrú rozlišovaciu schopnosť.

Úloha s krátkou odpoveďou č. 56 skúšala umelecké výrazové prostriedky.

56 Pomenujte zvýraznený umelecký prostriedok *každého ovanie smrti*.

Správna odpoveď: metafora

Obr. 23 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Fakt, že úloha bola obťažná (27,9 %) a mala veľkú vynechanosť a neriešenosť (47,3 %) je veľmi neuspokojivý. Úloha je vedomostná, žiaci mali aplikovať svoje vedomosti o umeleckých jazykových prostriedkoch. Metaforu preberali už na základnej škole, počas štúdia na strednej škole sa s pojmom umelecké výrazové prostriedky stretávali ako v literatúre, tak aj v štylistike. Úloha mala dostatočnú citlivosť (43,5 %), dostatočne rozlišuje žiakov prvej výkonnostnej skupiny, ktorí však úlohu riešili s nižšou úspešnosťou, ako by sa od nich očakávalo.

Teóriu literatúry overovala aj úloha č. 42, v ktorej mali žiaci preukázať vedomosti o texte drámy. Išlo vedomostnú úlohu.

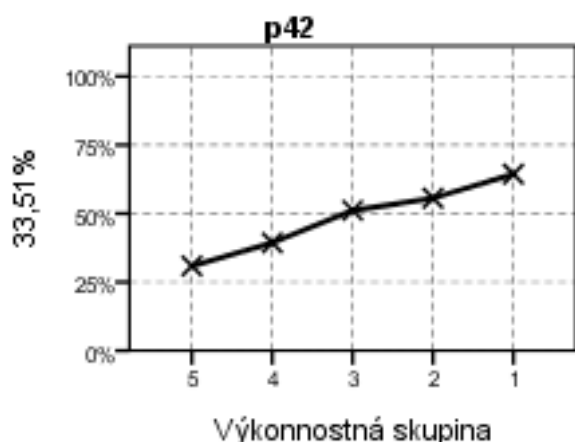
42 Výraz v zátvorke (*Myslí.*) v dramatickom texte sa nazýva

- (A) scénická poznámka.
- (B) poznámka pre kulisára.
- (C) herecká poznámka.
- (D) poznámka pre kostymérku.

Tab. 18 Analýza distraktorov položky č. 42 s výberom odpovede

		A42	B42	C42	D42	X42
1	P. Bis.	,21	-,21	-,07	-,07	,00
2	p	,48	,09	,40	,03	,01
3	N	429,00	77,00	352,00	25,00	6,00

Z tabuľky vyčítame, že správnu odpoveď A si vybrali žiaci v teste úspešní. Aj distraktor C si vybral veľký počet žiakov, ale boli to žiaci v teste menej úspešní, má zápornú hodnotu P. Bis..

Obr. 24 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Graf poukazuje na dostatočnú rozlišovaciu schopnosť položky (33,5 %). Od najlepšej výkonnej skupiny sme očakávali lepšie výsledky, riešili ju s úspešnosťou len okolo 60 percent.

Priemerná úspešnosť v literárnej teórii bola 46,1 percentná. Žiaci gymnázií dosiahli priemernú úspešnosť 55,8 percent, žiaci ostatných stredných škôl 38,7 percent.

Po vyhodnotení testu konštatujeme, žiaci gymnázií sú vo všetkých oblastiach testu úspešnejší ako žiaci ostatných stredných škôl. Rozdiely v úspešnosti podľa druhu školy boli stredne vecne významné pri 6 položkách (č. 16, 24, 31, 54, 55, 62) a mierne vecne významné pri 18 položkách (č. 3, 6, 7, 14, 15, 19, 22, 26, 32, 34, 40, 46, 47, 48, 51, 58, 61, 64). Všetky tieto položky boli ľahšie pre žiakov gymnázií. Najmenšie rozdiely v priemernej úspešnosti gymnazistov a ostatných stredoškolákov boli pri ľahkej položke č. 45 a obťažných položkách č. 21, 29, 44. Naopak, najväčší rozdiel medzi výkonmi žiakov jednotlivých druhov škôl sme zaznamenali pri stredne obťažných položkách č. 16, 62, 31 a obťažných položkách č. 55 a 54.

Tab. 19 Úspešnosť žiakov podľa druhu školy v jednotlivých oblastiach

SJSL	Priemer		
	Druh školy		
	GYM	ostatné	spolu
Čítanie s porozumením	58,5	42,4	49,4
Jazyková zložka	57,1	39,7	47,3
Zvuková stránka jazyka	41,3	34,5	37,5
Pravopis	56,3	48,2	53,0
Lexikológia	53,3	35,6	43,3
Morfológia	56,2	36,3	44,9
Syntax	57,1	34,7	44,4
Štylistika (sloh)	59,7	47,1	52,6
Dejiny jazyka	79,8	65,9	71,9
Literárna zložka	61,0	44,8	51,9
Literárna história	68,3	53,4	59,9
Literárna teória	55,8	38,7	46,1

Položky č. 15, 23, 30, 43, 47 a 63 boli v teste najobťažnejšie. Správne ich vyriešilo menej ako 20 percent žiakov. Najľahšie v celom teste boli položky č. 2, 3, 27, 28, mali úspešnosť nad 80 %. Najväčšiu vynechanosť a neriešenosť mali položky č. 55 (49,5 %), 56 (47,2 %) a 64 (50,1 %).

4 Vyhodnotenie PFIČ MS zo slovenského jazyka a slovenskej literatúry

Cieľom PFIČ je preveriť schopnosť žiaka písať samostatne, žánrovo, štylisticky a gramaticky adekvátne, jasne, zrozumiteľne a na primeranej úrovni podľa cieľových požiadaviek na vedomosti a zručnosti absolventa strednej školy. PFIČ je riadené písanie na základe slovného, vizuálneho alebo sluchového podnetu. Testovali sa ňou zručnosti ako formálne členenie písomného prejavu, dodržanie obsahu, používanie primeraných gramatických štruktúr, rozsah slovnej zásoby, kompozícia, štylizácia a pravopis.

Hodnotenie PFIČ SJSL riadili vedúci predmetovej komisie na jednotlivých školách. Hodnotiteľmi boli interní učitelia, ktorí majú v aprobácii SJSL a riadili sa pokynmi vedúceho PK a Pokynmi na hodnotenie PFIČ MS, pričom rešpektovali obsah Cieľových požiadaviek na vedomosti a zručnosti maturantov zo slovenského jazyka a slovenskej literatúry. PFIČ každého žiaka mali posúdiť dvaja hodnotitelia.

Pri hodnotení PFIČ SJSL sa hodnotitelia riadili kritériami na hodnotenie, podľa ktorých hodnotili vonkajšiu formu, vnútornú formu a celkový dojem. Maximálny počet bodov za vonkajšiu formu a celkový dojem bol 4 body. Vnútorná forma sa členila na päť častí – obsah, kompozícia, jazyk, pravopis, štýl – maximálne 4 body. Maximálny počet možných dosiahnutých bodov za vnútornú formu bol 20 bodov, za celú PFIČ 28 bodov (100 percent).

PFIČ MS zo SJSL mohli žiaci písať 150 minút, pričom mali dodržať rozsah najmenej 1,5 strany a najviac 3 strany formátu A4. Žiaci si mohli vybrať jednu zo štyroch ponúknutých tém rôznych žánrov. Mali si zvoliť tú tému, v ktorej mohli najviac rozvinúť svoje zručnosti, schopnosti a vedomosti.

Témy PFIČ boli vyhlásené v Slovenskom rozhlase v deň konania EČ a PFIČ MS. Boli vylosované z troch obálok, z ktorých každá obsahovala 4 rôzne zadania.

4.1 Výber tém

PFIČ zo SJSL písalo 1 819 žiakov zo 63 škôl.

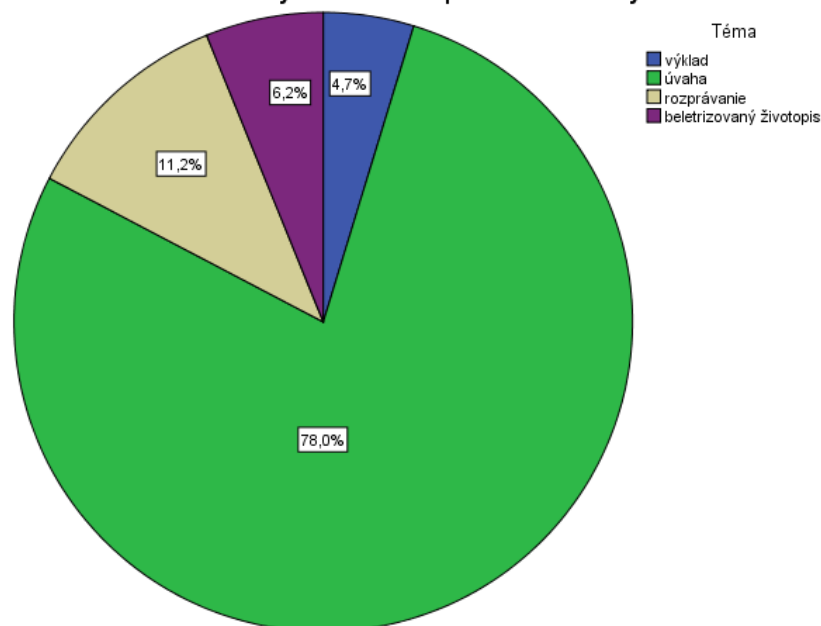
Témy PFIČ MS 2016

1. Paralely v poviedkach Martina Kukučína a Kálmána Mikszátha	(Výklad)
2. Čo ma čaká v budúcnosti	(Úvaha)
3. Také niečo sa neodpúšťa ľahko...	(Rozprávanie)
4. Šťastný človek	Beletrizovaný životopis

Tab. 20 Výber tém

	Počet	%
Výklad	86	4,7
Úvaha	1418	78,0
Rozprávanie	203	11,2
Beletrizovaný životopis	112	6,2
Spolu	1819	100,0

PFIČ 2016 - Slovenský jazyk a slovenská literatúra - pomerné zastúpenie zvolených tém v PFIČ podľa druhu školy

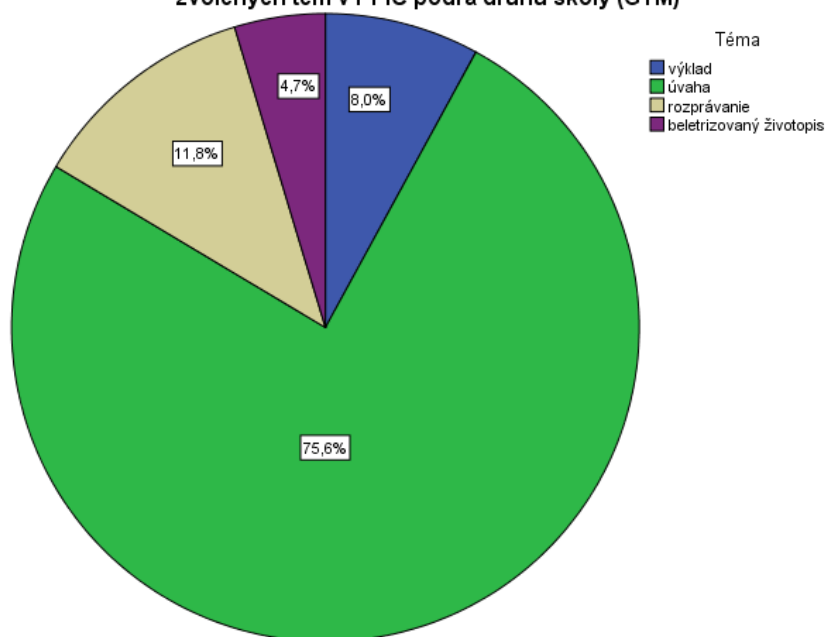
Obr. 25 Pomerné zastúpenie jednotlivých tém

Najviac žiakov si vybralo úvahu (78,0 %), najmenej výklad (4,7 %). Žiaci gymnázií si najčastejšie vyberali úvahu, nasleduje rozprávanie a výklad. Najmenšie zastúpenie má beletrizovaný životopis. Aj žiaci SOŠ a konzervatórií si najviac vyberali úvahu, nasleduje rozprávanie a beletrizovaný životopis. Najmenšie zastúpenie má výklad.

4.2 Úspešnosť PFIČ

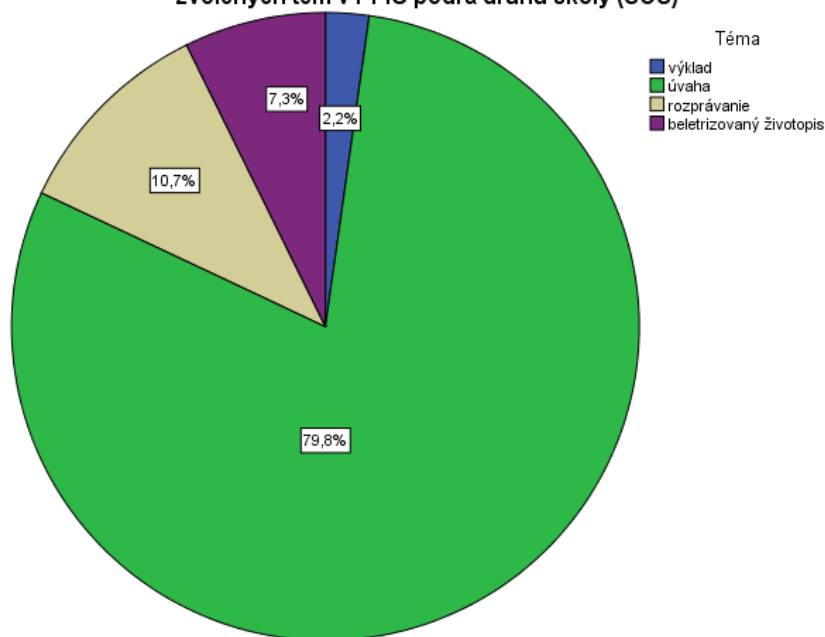
Pri analýze PFIČ nás zaujímalo, či výber témy ovplyvňuje jej úspešnosť. Nasledujúce grafy znázorňujú pomerné zastúpenie tém u žiakov gymnázií a ostatných stredných škôl. Nasledujúce grafy zobrazujú výber témy podľa druhu školy a úspešnosť žiakov v jednotlivých témach PFIČ:

PFIČ 2016 - Slovenský jazyk a slovenská literatúra - pomerné zastúpenie zvolených tém v PFIČ podľa druhu školy (GYM)

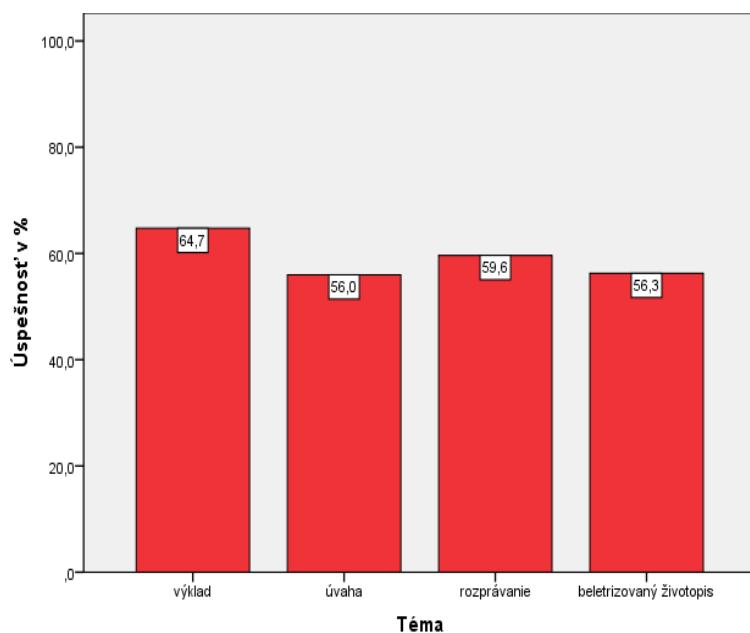

Obr. 26 Výber tém podľa druhu školy – gymnáziá

PFIČ 2016 - Slovenský jazyk a slovenská literatúra - pomerné zastúpenie zvolených tém v PFIČ podľa druhu školy (SOS)

Obr. 27 Výber tém podľa druhu školy – SOŠ a konzervatóriá

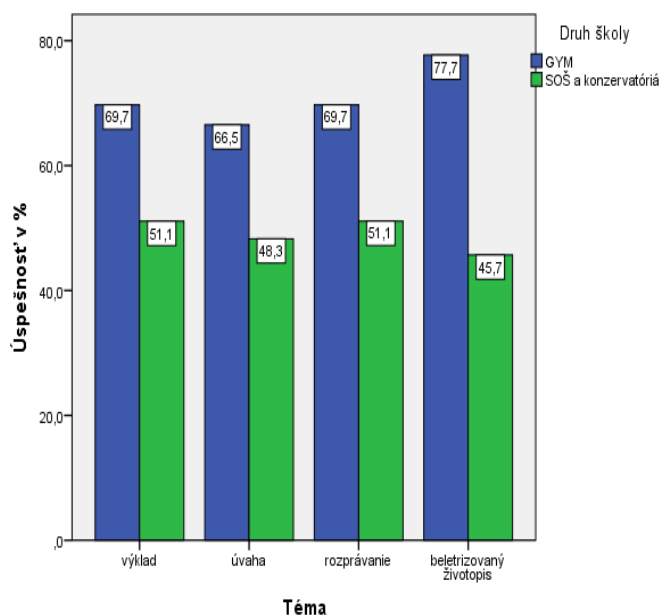

Obr. 28 Úspešnosť podľa tém

V nasledujúcej tabuľke je úspešnosť žiakov gymnázií a stredných odborných škôl a konzervatórií podľa zvolenej témy.

Tab. 21 Úspešnosť PFIČ podľa druhu školy

Téma	Druh školy	N	Priemer
Výklad	GYM	63	69,7
	SOŠ a konzervatóriá	23	51,1
	Spolu	86	64,7
Úvaha	GYM	598	66,5
	SOŠ a konzervatóriá	820	48,3
	Spolu	1418	56,0
Rozprávanie	GYM	93	69,7
	SOŠ a konzervatóriá	110	51,1
	Spolu	203	59,6
Beletrizovaný životopis	GYM	37	77,7
	SOŠ a konzervatóriá	75	45,7
	Spolu	112	56,3

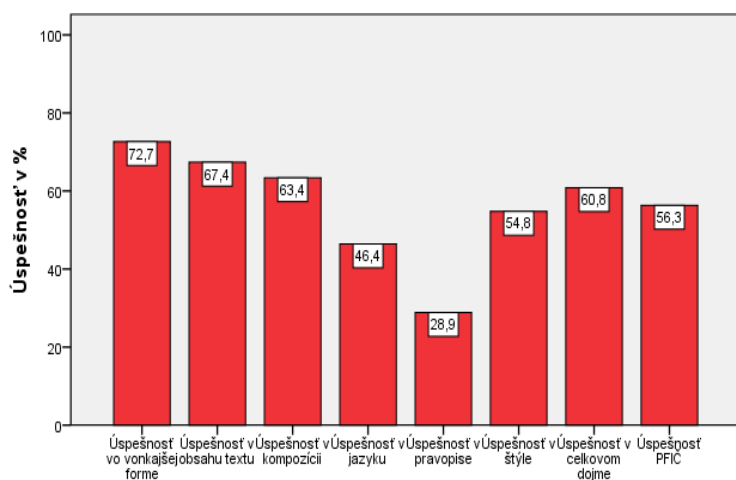
Obr. 29 Úspešnosť PFIČ podľa druhu školy

Výsledky žiakov gymnázií boli vo všetkých témach lepšie ako výsledky žiakov SOŠ a konzervatórií, a to na úrovni strednej vecnej významnosti.

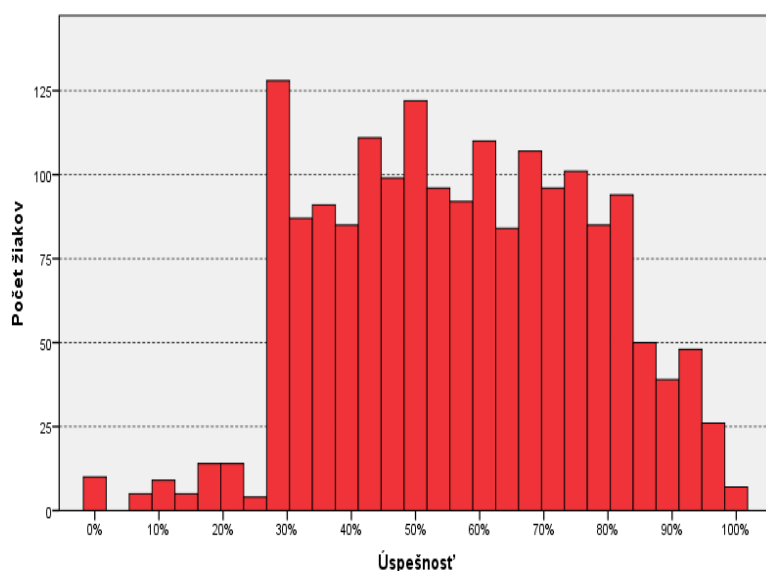
Tab. 22 Úspešnosť PFIČ v častiach a celku (%)

Úspešnosť vo vonkajšej forme	Úspešnosť v obsahu textu	Úspešnosť v kompozícii	Úspešnosť v jazyku	Úspešnosť v pravopise	Úspešnosť v štýle	Úspešnosť v celkovom dojme	Úspešnosť PFIČ
71,3	70,0	66,7	46,9	23,7	56,3	62,7	56,8

Najlepšie výsledky dosiahli žiaci vo vonkajšej forme, v obsahu textu, kompozícii, a v celkovom dojme. V štýle dosiahli priemerné hodnotenie 56,3 percent. Opäť musíme konštatovať, že v pravopise žiaci dosahujú veľmi slabé výsledky, 23,7 percent je v porovnaní s úspešnosťou v ostatných častiach veľmi nízka. Pravopis je najslabším článkom PFIČ. Mnohí žiaci ho neovládajú, hodnotenie pravopisu nerozlišuje dobrých žiakov od slabých, rezervy majú všetci.

Obr. 29 Úspešnosť PFIČ v častiach a celku (%)

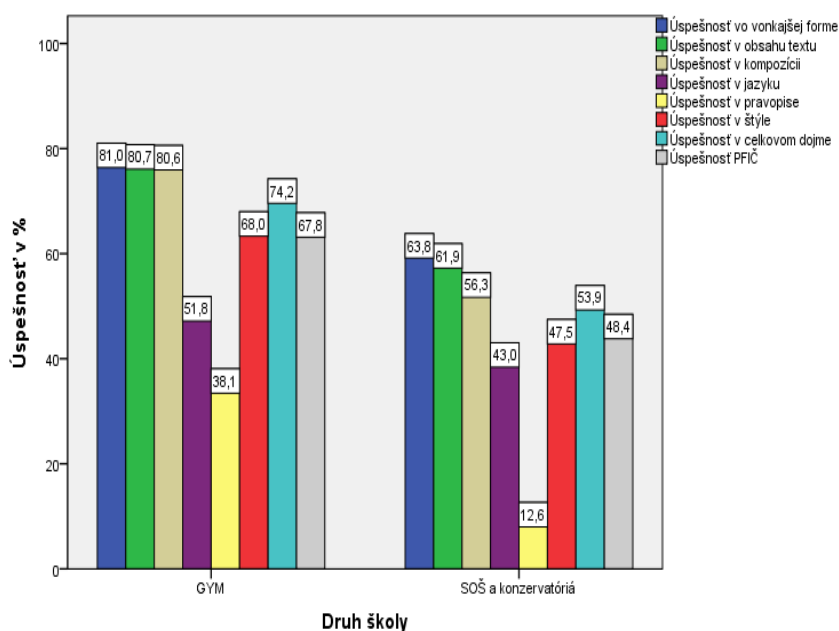
Obr. 30 Histogram úspešnosti PFIČ

Vo všetkých oblastiach písomnej práce lepšie výsledky dosiahli žiaci gymnázií. Najlepšie zvládli žiaci vonkajšiu formu, najhoršie výsledky aj gymnazisti dosiahli v pravopise. Najväčšie rozdiely medzi žiakmi rozdelenými podľa druhu školy boli v pravopise a najmenšie v jazyku a štýle.

V tabuľke je priemerný počet bodov dosiahnutý v jednotlivých oblastiach na gymnáziách a ostatných stredných školách (v %).

Tab. 23 Úspešnosť žiakov v častiach a celku PFIČ podľa druhu školy

Druh školy	Úspešnosť vo vonkajšej forme	Úspešnosť v obsahu textu	Úspešnosť v kompozícii	Úspešnosť v jazyku	Úspešnosť v pravopise	Úspešnosť v štýle	Úspešnosť v celkovom dojme	Úspešnosť PFIČ
GYM	81,0	80,6	80,3	51,9	38,1	67,8	74,1	67,7
SOŠ a konzervatóriá	63,8	61,8	56,3	43,0	12,6	47,4	53,9	48,5
Spolu	71,3	70,0	66,7	46,9	23,7	56,3	62,7	56,8

Obr. 31 Priemerná úspešnosť žiakov v oblastiach podľa druhu školy

Hranicu viac ako 25 %, ktorá je podmienkou úspešného zvládnutia PFIČ MS, nedosiahlo 61 žiakov, čo predstavuje 3,4 percent z celkového počtu testovaných žiakov.

Záver

Na výsledky riešenia testu EČ MS zo SJSL sa môžeme pozeráť z hľadiska kvality výkonu žiakov, ako aj z hľadiska kvality meracieho nástroja – testu, pričom tieto dva aspekty sú navzájom prepojené.

Do testovania v predmete SJSL sa zapojilo 1 820 žiakov zo 63 škôl. Najviac škôl bolo z Nitrianskeho a Trnavského kraja, najmenej z Bratislavského kraja. Štátne školy z celkového počtu tvorili 71,4 percent, súkromné školy 20,6 percent a cirkevné školy 7,9 percent. Gymnáziá boli zastúpené 38,1 percentami a SOŠ a konzervatóriá 61,9 percentami. Chlapcov sa EČ MS zúčastnilo o 24 viac ako dievčat.

Priemerná úspešnosť celého súboru (národný priemer) bola **48,6** percentná.

Najvyššiu priemernú úspešnosť dosiahli žiaci Bratislavského kraja (60,1 %) a najnižšiu žiaci Nitrianskeho (45,5 %) a Banskobystrického kraja (46,8 %). Podľa zriaďovateľa školy sme nezistili vecne významné rozdiely v dosiahnutej úspešnosti žiakov. Z hľadiska druhu školy boli najúspešnejšie gymnáziá s 58,1 percentami. Ostatné stredné školy dosiahli 41,2 percent. Výsledky žiakov gymnázií boli podobne ako v predchádzajúcich rokoch lepšie než národný priemer, výsledky žiakov ostatných stredných škôl boli z tohto hľadiska podpriemerné. V porovnaní podľa pohlavia výsledky chlapcov boli o málo horšie ako výsledky dievčat, rozdiel však nebol vecne významný. Ich výsledky sú tiež porovnateľné s národným priemerom, čo znamená, že test zo SJSL nediskriminoval žiakov podľa pohlavia. Celkovo bol test z rodového hľadiska náročnosti položiek dobre vyvážený. Dá sa konštatovať, že dosiahnuté priemerné výkony boli tento rok vyššie ako minulý rok.

Na SOŠ študujú žiaci, ktorí veľa úloh vynechajú a neriešia. Napríklad úlohy z jazykových rovín, pravopisu, teórie literatúry neovládajú. Žiaci na odborných školách majú aj nižšiu dotáciu hodín, vedenie škôl posilňuje skôr odborné predmety. Vo všeobecnosti môžeme konštatovať, že v otázkach, vyžadujúcich si hlbšie porozumenie úlohy majú problém aj žiaci gymnázií aj žiaci ostatných stredných škôl, čo súvisí najmä s ich aktívnou slovnou zásobou a s tým, že málo alebo vôbec nečítajú povinnú literatúru.

Pri vyhodnotení výsledkov PFIČ vychádzame z počtu 1 819 žiakov, od ktorých sme dostali kompletne vyhodnotenie. Priemerná úspešnosť tohto súboru (národný priemer) bola **56,8** %.

Pri hodnotení výsledkov PFIČ treba brať do úvahy fakt, že aj pri dôslednom dodržiavaní bodovania podľa kritérií hodnotenia je posudzovanie písomnej práce veľmi náročné a ovplyvnené subjektívnymi faktormi. Uvedomujeme si, že pokiaľ bude hodnotenie PFIČ prebiehať na jednotlivých školách, nikdy nemôžeme hovoriť o objektivite v pravom slova zmysle. Napriek tomu môžeme konštatovať, že na výsledkoch dosiahnutých v jednotlivých častiach písomnej práce badať veľký posun k objektivizácii, učitelia veľmi rozvážne bodujú

jednotlivé časti a len v ojedinelých prípadoch žiaci dosahujú plných 28 bodov, najvyššie možné bodovanie, ktoré môžu dosiahnuť. Aj tento rok, tak ako pominulé roky konštatujeme, že najväčším problémom je pravopis, ktorý väčšina žiakov neovláda.

Použitá literatúra

1. Burjan, V.: Tvorba a využívanie školských testov vo vzdelávacom procese. Exam: Bratislava 1999.
2. Cieľové požiadavky na vedomosti a zručnosti maturantov zo slovenského jazyka a slovenskej literatúry. ŠPÚ: Bratislava 2008, 2012.
3. Hendl, J.: Přehled statistických metod zpracování dát. Portál: Praha 2004.
4. Ficek, T.: Záverečná správa zo štatistického spracovania testu zo slovenského jazyka a slovenskej literatúry
5. Kostolanská, J., Ringlerová, V., Ficek, T., Juščáková, Z.: Záverečná správa zo štatistického spracovania PFIČ z vyučovacích jazykov. NÚCEM: Bratislava 2016.
6. Kolektív: Standardy pro pedagogické a psychologické testování. Testcentrum: Praha 2001.
7. Lapitka, M.: Tvorba a použitie didaktických testov. ŠPÚ: Bratislava 1996.
8. Péteryová, E., Správa o výsledkoch externej časti MS slovenský jazyk a slovenská literatúra. NÚCEM: Bratislava 2015.
9. Ritomský, A., Zelmanová, O.: Štatistické spracovanie a analýza dát rozsiahlych monitorovaní. Položková a multivariačná analýza s využitím systému SPSS. ŠPÚ: Bratislava 2003.
10. Ritomský, A., Zelmanová, O., Zelman, J.: Štatistické spracovanie a analýza dát rozsiahlych monitorovaní s využitím systému SPSS. ŠPÚ: Bratislava 2002.
11. Sklenárová, I. – Zelmanová, O.: Metodika spracovania dát z maturity 2005 v systéme SPSS. ŠPÚ: Bratislava 2005.
12. SPSS Base 10.0 User`s Guide. by SPSS Inc.: Chicago 1999.
13. SPSS Base 7.0 Syntax Reference Guide. by SPSS Inc.: Chicago 1996.
14. Špecifikačná tabuľka testu zo slovenského jazyka a slovenskej literatúry. Interný materiál.: NÚCEM: Bratislava 2015.
15. Turek, I.: Učiteľ a pedagogický výskum. Metodické centrum: Bratislava 1998.
16. Wimmer, G.: Štatistické metódy v pedagogickom výskume. Gaudeamus: Hradec Králové 1993.